

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра історії України і туризму

Кваліфікаційна робота магістра
на тему: «Оцінка туристичних ресурсів Ірландії та стратегій їх розвитку»

Допущено до захисту
«_____» _____ року

студента групи МТ 01–18
факультету перекладознавства
освітньо–професійна програма
Туризмознавство
другий (магістерський) рівень
вищої освіти
за спеціальністю 242 Туризм
Карпина Єгора Андрійовича

Завідувач кафедри історії України і
туризму:
проф. д.і.н. Терещенко Ю.І.

Науковий керівник:
доцент кафедри історії України і
туризму, доц. к.і.н. Лебедева І.М.

(підпис)

(підпис)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ГЕОГРАФІЧНІ, ФАКТОРНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ РЕГІОНУ.....	9
1.1. Загальні географічно-кліматичні відомості регіону.....	9
1.2. Фактори, що впливають на розвиток туризму.....	15
1.3. Вплив туризму на економіку країни.....	27
РОЗДІЛ 2. ОГЛЯД ТУРИСТИЧНИХ РУСУРСІВ ОСТРОВА ІРЛАНДІЯ.....	32
2.1. Природні туристичні ресурси та національні парки.....	32
2.2. Історико-культурні туристичні ресурси.....	42
2.3. Заклади розміщення та харчування.....	53
Розділ 3. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ІРЛАНДІЇ. СТРАТЕГІЯ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВІДІВ ТУРИЗМУ.....	56
3.1. SWOT-аналіз ірландського туризму. PESTEL-аналіз регіону.....	56
3.2. Використання геотуризму для поширення туризму в сільських регіонах острову.....	69
3.3. Фестивальний туризм як засіб залучення туристів. Вплив на приймаючу сторону.....	79
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91

ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасному світі туризм є важливою складовою світової економіки та життя суспільства. Все більше країн розуміють необхідність розвитку власного туристичного потенціалу. Одним з головних факторів цього процесу є наявні туристичні ресурси та їхня привабливість для відвідувачів. Останнім часом Ірландія, яку поетично називають «смарагдовим островом», набуває все більшої популярності серед туристів західного та північного регіонів Європи, а також Північної Америки, приймаючи кожного року все більше відвідувачів. Таким чином, існує необхідність дослідження наявних туристичних ресурсів острова, зокрема числі унікальних ресурсів Ірландії, з метою визначення тих, що мають потенціал для розвитку.

Актуальність теми. Сучасний туризм є складним переплетінням економічних, суспільних та історико-культурних факторів. У контексті сучасного розвитку туризму стає зрозумілим, що не всі країни мають однакове становище, сприятливе для їх розвитку як туристичної дестинації та позитивного впливу на життя країни. За останні роки Ірландія зіштовхнулася із низкою проблем, які впливають на її подальший туристичний розвиток.

Однією з таких проблем є велика конкуренція з боку інших популярних туристичних країн європейського регіону, які утримують першість за популярністю серед міжнародних туристів, особливо найближчих сусіди острова – Великобританії та Франції. Також негативний внесок робить певна стагнація ірландського туризму.

Іншою вагомою проблемою є невелика кількість пляжно-купальних туристичних ресурсів, що у поєднанні з особливостями ірландського клімату зменшує число потенційних відвідувачів острова, які зацікавлені саме в пляжно-курортному відпочинку, котрий є одним з найпопулярніший видів туризму в світі.

Також не варто забувати складне історичне минуле Ірландії, відголоски якого досі залишаються в пам'яті. Подорожі до «зеленого острова» стали безпечними тільки після підписання 10 квітня 1998 року Угоди Страсної

п'ятниці, умовами якої було мирне врегулювання конфлікту в Північній Ірландії, а також заява Ірландської республіканської армії про відмову від озброєних методів боротьби від 28 червня 2000 року [1]. Проте, певна недовіра та образа все ще зберігається в ірландському суспільстві.

Більшу частину острова займає Республіка Ірландія. На півночі вона межує с Північною Ірландією, яка є частиною Сполученого Королівства Великої Британії та Ірландії.

В Ірландській Республіці існують декілька організацій, які займаються розвитком, формуванням та контролем туристичної діяльності. На державному рівні зазначені функції виконує Міністерство транспорту, туризму та спорту. Основна діяльність відомства – формування національної туристичної політики та її інтегрування в загальний розвиток країни. Крім того, міністерство керує питаннями фінансування та співпрацею між Ірландією та Північною Ірландією. Також воно контролює відповідність ужитих заходів у галузі туризму національному плану розвитку туризму.

Fáilte Ireland (що перекладається як «ласкаво просимо до Ірландії») відповідає за розвиток туризму в двадцяти шести графствах Ірландії на національному, регіональному та місцевому рівнях. Організація займається дослідницькою діяльністю, маркетингом, статистикою, підготовкою кадрів, наданням грантів, спрямованих на покращення туристичних продуктів, розробкою планів податкових пільг. У своїй діяльності вона співпрацює з державними та приватними туристичними організаціями; фінансується переважно державою.

Tourism Ireland – орган, який представляє острів Ірландія на більш ніж двадцяти закордонних туристичних ринках. Займається вивченням та аналізом даних ринків, рекламною діяльністю, регіональним маркетингом та маркетингом туристичних продуктів. Тісно співпрацює с профільними установами Ірландії та Північноірландською радою з туризму. Її представництво в Україні, на жаль, відсутнє, найближчий офіс розташований в Польщі.

Північноірландська рада з туризму – автономна неурядова організація Міністерства державного господарства Північної Ірландії, яка займається просуванням та популяризацією відпочинку в Північній Ірландії серед внутрішніх туристів, закордонних відвідувачів та гостей з Республіки Ірландія.

Попри те, що Ірландія має значний туристичний потенціал, вагомою проблемою є недостатній науковий інтерес до туризму на острові. Дослідженнями та публікаціями займаються передусім ірландські спеціалісти, а також учені Великобританії та Північної Америки. В минулому десятиріччі російською мовою вийшло декілька путівників Ірландією, зокрема путівники «Petit futé» (2007 р.), Б. Мюллера (2008 р.), Т. Перрі (2007 р.), та популярна література про подорожі Г. В. Мортонна [2]. На жаль, українські науковці не поспішають ґрунтовно досліджувати туризм в Ірландії, мотивуючи це віддаленістю острова та малою зацікавленістю Ірландією вітчизняними туристами. Таким чином, наукові праці українською мовою з даної проблематики практично відсутні. Серед небагатьох науковців питанням туризму на острові Ірландія займається Н. В. Корнілова [3].

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що існує потреба в аналізі, оцінці та систематизації туристичних ресурсів Ірландії та у пошуку новітніх стратегій їх використання.

Об'єктом дослідження обрано туристичні ресурси та стан розвитку туризму острова Ірландія.

Предметом дослідження є аналіз, систематизація та оцінка туристичних ресурсів острова Ірландія, опис його географічно-кліматичних умов, виявлення впливу туризму на економіку та життя ірландського суспільства.

Метою дослідження виступає аналіз туристичної діяльності на острові крізь призму наявних туристичних ресурсів Ірландії, виявлення факторів впливу, пошук сильних сторін та слабкостей туристичної галузі на острові, соціально-економічного впливу, аналіз та опис альтернативних видів туристичних ресурсів та обґрунтування доцільності їх використання.

Завдання дослідження:

- дати характеристику географічно-кліматичним умовам Ірландії та дослідити вплив природних чинників на розвиток галузі туризму на острові;
- визначити та охарактеризувати фактори розвитку туризму в контексті туризмознавчих дисциплін;
- провести всебічний аналіз ірландського туризму, зокрема визначити сильні та слабкі сторони, загрози та можливості туристичної галузі, описати політико-економічні, технічні, соціальні особливості регіону з точки зору їхньої туристичної привабливості;
- дослідити та охарактеризувати туристичні ресурси острова;
- провести опис та систематизацію туристичних ресурсів за їх походженням та видами;
- проаналізувати кількість та можливості закладів розміщення та харчування;
- виявити детермінанти туристичної діяльності в Ірландії, які впливають на економічне життя регіону;
- визначити та описати альтернативні туристичні ресурси Ірландії, перспективність їхнього використання;
- запропонувати заходи для освоєння з метою збільшення привабливості Ірландії як туристичної дестинації.

Методи і прийоми дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є фундаментальні положення туризмознавчих дисциплін, зокрема географії туризму та туристичних ресурсів світу, рекреології та історії туризму.

У роботі використано системний підхід для дослідження туристичних ресурсів Ірландії як цілісної системи в її динамічному розвитку та сукупність методів, які забезпечують його реалізацію, такі як:

- метод логічного узагальнення, який був використаний для забезпечення послідовності проведення наукового дослідження;

- історичний метод використовувався при опрацюванні часових економічних змін, спричинених туристичною діяльністю, та виділенні конкретні історичні події, які мали вплив на туризм;
- системно-аналітичний метод, за допомогою якого здійснено теоретичне узагальнення наукових концепцій, розробок, пропозицій провідних вітчизняних і зарубіжних учених, присвячених новим тенденціям у вивченні факторів розвитку туризму та туристичних ресурсів;
- методи спостереження та порівняння були використані для аналізу розвитку туристичної діяльності, зіставленні туристичних ресурсів та динаміки туристичних потоків за останні роки на острові;
- індукція та дедукція використовувалися для аналізу сформованої туристичної інфраструктури та загалу туристичних ресурсів в Ірландії;
- методи SWOT- та PESTEL-аналізів використовувалися для всебічного оцінювання перспективності туристичної діяльності на острові;
- метод статистичного аналізу застосований для дослідження динаміки розвитку туристичних ресурсів.

Джерельною базою дослідження слугували матеріали преси «Irish Examiner», «Journal of Modern Literature», «Travelireland» та «Travel Magazine», матеріали з веб-ресурсів організацій Fáilte Ireland та Tourism Ireland, статистичні дані Міністерства транспорту, туризму та спорту Ірландії та Центрального управління статистики Ірландії. Крім того, у роботі використовувалась інформація ірландських туристичних агентств та компаній, а також відомості з баз даних комерційних організацій. Також було до дослідження було залучення документи організації ВТО та ООН.

Апробація результатів роботи та публікації. Головні положення та результати дослідження були представлені у вигляді тез доповіді, доповідалися та обговорювалися на науковій конференції:

- Міжнародна студентська науково-практична конференція «Ad orbem per linguas. До світу через мови» 20-22 березня 2019 року, доповідь на тему: «Паб

як один із символів культурної ідентичності Ірландії». Київ: видавничий центр КНЛУ, 2019. С. 682-684.

Особистий внесок здобувача:

- пошук, відбір та обробка матеріалів дослідження, узагальнення одержаних результатів, а також їх зіставлення з літературними джерелами виконані особисто здобувачем;
- проаналізовано та упорядковано інформацію про фактори розвитку туристичної діяльності;
- удосконалено та систематизовано опис туристичних ресурсів Ірландії;
- проведено аналіз туристичної діяльності в Ірландії;
- розкрито потенціал використання альтернативних видів туризму та туристичних ресурсів;
- узагальнено проблеми розвитку туризму в Ірландії та запропоновано можливі варіанти їх розв'язання;
- сформовано загальні концепції розвитку та використання геотуризму та подієвого туризму на острові;
- внесено пропозиції щодо покращення шляхів розвитку туризму в обраному регіоні.

Практичне значення роботи: одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності при створенні туристичних пакетів, маршрутів та пропозицій, інвестиційних проектів. Крім того, робота може бути використана як довідкове і методичне джерело для студентів-туризмознавців, аспірантів та викладачів.

Структура магістерської роботи зумовлена її метою та завданням. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Магістерську роботу викладено на 100 аркуші (з них 90 сторінок основного тексту) комп'ютерного набору, вона включає сім рисунків.

РОЗДІЛ 1. ГЕОГРАФІЧНІ, ФАКТОРНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ РЕГІОНУ

1.1. Загальні географічно-кліматичні відомості регіону

Острів Ірландія, третій за величиною острів у Європі [4], геологічно пов'язаний з європейським континентом. З півночі на південь його протяжність 483 км, а із заходу на схід – 280 км. Атлантичний океан омиває узбережжя Ірландії з півдня, заходу і північного заходу. Східне узбережжя острова омивається мілководним Ірландським морем, ширина якого в найбільш широкій частині становить трохи більше 200 км. Північна протока, що відокремлює Ірландію від Великобританії, місцями звужується до 21 км. Протока Святого Георга з'єднує Ірландське море з Атлантичним океаном на південному заході [5, с. 89].

Берегова лінія острова надзвичайно звивиста та має химерні обриси. Лише на сході Ірландії є рівні піщані ділянки узбережжя, але їх вкрай мало. Все інше узбережжя рясніє фіордами, бухтами, затоками і глибокими естуаріями річок. Західне узбережжя країни круто обривається до океану, де-не-де скелі підносяться більш ніж на 600 м над прибережною смугою [6]. Океан з величезною силою обрушується на відкрите західне узбережжя острова, а під час штормів вода і піна закидаються на висоту до 100 м. Східне узбережжя Ірландії зручніше для судноплавства і рибного лову.

Більша частина поверхні Ірландії має рівнинний характер. Пагорби і невисокі гори розташовані по околицях острова. Центральна рівнина, що займає більшу частину острова, розташована в середньому на висоті 30-40 м над рівнем океану, поступово підвищуючись по периферії до 100 м. У зв'язку з цим рельєф Ірландії часто порівнюють з блюдцем.

Найвища точка Ірландії – Каррантуїлл (англ. *Carrauntoohil*, ірл. *Corrán Tuathail* – серп Таутала) має висоту 1038,6 м [7] і знаходиться на південному заході в горах Макгіллікаддіс Рікс, всього в 14 км від узбережжя. Всі інші значні вершини розташовані також в межах видимості з моря.

Гірські хребти Ірландії в результаті ерозії зазнали сильного розчленування і, за винятком масивів на півночі та півдні, представляють окремі височини, ізольовані одна від одної. Найдавніші гори Ірландії – гори Коннемара – розташовані у північній і північно-західній частинах острова. Вони утворені сланцями, кварцитами, пісковиками та іншими давніми породами, схили яких були оголені внаслідок сповзання льодовика [6]. Вони першими зустрічають вологі вітри Атлантики. Протягом тисячоліть сланцеві породи руйнувалися і між вершинами, складеними з кварцитів, утворилися простори, покриті болотами, що знаходяться на значній висоті над рівнем океану; наприклад, у масиві Сперрін болота знаходяться на висоті 600 м. Південно-східні височини – Ленстерський ланцюг – аналогічного походження. Вони теж покриті торф'яними пусками, які іноді досягають у ширину до 25 км. Їх перетинають глени – глибокі долини зі стрімкими схилами.

Усі названі гірські масиви і височини геологічно пов'язані з Шотландією. Іншу геологічну та геоморфологічну будову мають південно-західні височини. Вони є продовженням більш молодих гірських систем Франції та Іспанії. Для цих височин (гори Кілларні, Комера і Нокмелдаун) характерно широке поширення відкладень червоного піщанику. Ланцюги гір тягнуться паралельно із заходу на схід. У цьому ж напрямку протікають річки і вузькі затоки, далеко вдаючись вглиб країни. Південно-західний гірський масив, який має безліч мальовничих місцин, є улюбленим районом пішого туризму.

Інші гірські хребти, починаючи з графства Керрі: Макгіллікаддіс Рікс, гори Комера, гори Блекстеїрс, гори Віклов, гори Моурн, Гленс Антрім, гори Сперрін, гори Блустак, гори Дерріва, Бичачі гори, гори Нефінбег і гори Твелв Бенс/Maunturks. Деякі гірські хребти знаходяться далі, у внутрішній частині південної Ірландії, зокрема гори Галті (найвищий внутрішній ареал) [8], Гори Сільвермін та Слів Блум. Загалом гори Ірландії не високі - лише три вершини перевищують 1000 м (1781 фут), а ще 457 перевищують 500 м (1640 футів) [9].

В Ірландії протікає найбільша річка на Британських островах – Шеннон (англ. Shannon), довжина якої складає 360,5 км. Шеннон відокремлює внутрішні

райони Ірландії від заходу острова. Ріка протікає через три озера за своєю течією, – Лох-Аллен, Лох-Рі та Лох-Дерг, з яких озеро Лох-Дерг є найбільшим. Річка Шеннон має досить типову структуру для річок Ірландії. Вона зароджується в болотистих рівнинах центру країни, протікає через низку озер, які регулюють її водостік. Більшу частину шляху від витоків Шеннон тече повільно і спокійно в заболочених берегах; після виходу з озера Лох-Дерг річка стрімко падає через ущелину до Атлантичного океану, прокладаючи собі шлях через тверді породи. Іншими значними ріками є Ліффі, що протікає через Дублін, і Бойн. Обидві вони впадають в Ірландське море.

Також цікавими для туристів є річки Шур, Нор та Барроу, які в Ірландії називають «трьома сестрами». Вони течуть з півночі на південь між ланцюгами гір і при впадінні в океан зливаються, утворюючи загальний довгий естуарій.

Центральна рівнина Ірландії рясніє озерами, частина яких поступово заростає, перетворюючись на торф'яні болота. Північно-західна Ірландія відома як «озерний край», тут знаходиться близько 130 озер, переважно невеликих. Найбільше озеро в Ірландії – прісноводний Лох-Ней (англ. Lough Neagh), площа якого складає 392 км² [10]. Знаходиться озеро в провінції Ольстер, Північна Ірландія, і є також найбільшим озером Великобританії. Найбільшим озером Ірландської республіки є Лох-Корріб, площа якого становить близько 165,6 км².

Як було зазначено вище, узбережжя Ірландії є нерівномірним, з безліччю островів, півострів, мисів та заток, мова про які піде нижче.

Ірландці називають миси хедами (англ. heads). Малін Хед є найпівнічнішою точкою Ірландії, тоді як Мізен Хед є однією з найпівденніших. Існує термін «Від Малін Хеду до Мізен Хеду», або навпаки, який використовується для означення всієї території Ірландії або Ірландії загалом. Мис Карншор – ще одна крайня, південно-східна точка острова. Далі вздовж узбережжя знаходиться Хук Хед, за ним Олд Хед Оф Кінсейл – один з багатьох мисів вздовж південного узбережжя країни [11].

Далі, у графстві Клер знаходиться мис Луп Хед – крайня точка графства Клер на західному узбережжі Ірландії, який стрімко обрушується в Атлантику на півночі, а у внутрішній частині на півдні відокремлений лиманом Шеннона. Хег-Хед – мис, що знаходиться далі на північному узбережжі Клер, відомі скелями Мохера простягаються вздовж берегової лінії північніше мису. Ерріс Хед – крайня північно-західна точка провінції Коннахт.

Ірландія може похвалитися великою кількістю островів у своїй акваторії, а також, зважаючи на химерну форму західного узбережжя, відносно великим числом півострів.

Островам навколо Ірландії є що запропонувати і тим, хто шукає чисті піщані пляжі, і тим, чия мета – суворі гори, населені морськими птахами. І тут не буває багатолюдно. Острів Ахілл на північному заході зараз вважається найбільшим островом у цій групі після самої Ірландії. Острів населений і з'єднаний з Ірландією мостом [12]. До інших найбільших островів відносимо Аранські острови біля узбережжя південного Коннахту, які частково заселені ірландомовною громадою, так званою Гелтахт (ірл. Gaeltacht). Острів Валентія біля півострова Айвераг – також один з найбільших островів Ірландії і теж є відносно заселеним. Він з'єднаний з півостровом мостом на південно-східному кінці. Ще один великий острів – це припливний острів Омея біля узбережжя Коннемари [13, с. 53-54].

У графстві Керрі знаходяться деякі з найвідоміших півостровів, серед яких півострів Дінгл, вищезгаданий півострів Айвераг та півострів Бера. Півострів Ардс - один із великих півострів за межами Керрі. На півострові Інішоуен у графстві Донегол знаходиться Малін Хед та кілька невеликих містечок, серед яких Банкрана, Карндона і Мовілл на Лоу-Фойлі.

Варто згадати і острів Рокалл, оскільки за право власності над ним сперечаються Великобританія, Республіка Ірландія, Данія (для Фарерських островів) та Ісландія [14].

Бухти, затоки та фіорди є вагомими факторами, що детермінують сучасний ландшафт Ірландії. Як правило, місцеві називають їх спільним

терміном Лох (англ. Lough), яким також називають внутрішні озера. Починаючи з графства Донегол, Лох-Суїллі відокремлює одну із сторін півострова Інішоуен. Лох-Фойл, яка омиває північну та західну частину Інішоуену, є однією з великих заток Ірландії, розташованою між графством Донегол та графством Лондондеррі. Далі уздовж узбережжя знаходиться Белфаст-Лох, між графством Антрім та графством Даун. Також у графстві Даун розташовується Стренгфорд-Лох, фактично велике морське озеро із затокою, яка частково відокремлює півострів Ардс від основного острова. Нижче за лінією узбережжя, між графствами Даун та Лаут, розташований Карлінгфорд-Лох [15].

Хоч східне узбережжя Ірландії здебільшого рівномірне до гавані Вексфорда в гирлі річки Сланей, там є значна за розмірами затока Дублін-Бей. На південному узбережжі гавань Уотерфорд розташована в гирлі річки Шур (в яку впадають інші дві з трьох річок-сестер: Нор та Барроу). Наступною великою затокою є гавань Корк у гирлі річки Лі, в якій знаходиться так званий Великий острів

Бухта Данманус, лиман Кенмер та бухта Дінгл – затоки між півостровами графства Керрі. Північніше від них знаходиться Лиман Шеннона. Між графствами Клер та Голуей знаходиться Голуей-Бей. Клю-Бей розташований на узбережжі графства Майо, на південь від острова Ахілл, у той час як затоки Бродхавен, Блексод-Бей і Срувадаконн розташовані на північному заході Коннахту, на півночі Майо. Затока Кіллала знаходиться на північно-східному узбережжі Майо. Донегольська затока є основною протокою між графством Донегол та графством Слайго [13].

Ірландія знаходиться на шляху циклонів, що проносяться над островом із заходу на схід. Західні вітри несуть з собою вологу океану і тепло Північноатлантичної течії. Здебільшого в Ірландії цілий рік зеленіють поля, луки та гаї. Зелений колір соковитої рослинності домінує над усіма іншими фарбами ірландського ландшафту. Як правило, худоба знаходиться на

пасовищах цілий рік. Втім, порівняно з континентальними країнами в Ірландії наступ сезонів запізнюється.

Клімат в Ірландії морський з незначною річною амплітудою коливання температури; м'який, вологий та мінливий з рясними опадами та відсутністю екстремальних температурних перепадів. Клімат Ірландії визначається як помірно-океанічний, або «Cfb» - помірний морський клімат» в системі класифікації кліматі Кеппена. Такий тип клімату країна поділяє з більшою частиною північно-західної Європи [16]. Країна може похвалитися в цілому теплим літом та м'якою зимою. Кліматичні умови значно тепліші, ніж у інших районах на тій же широті з іншого боку Атлантики, як, наприклад, у Ньюфаундленді, оскільки острів розташований на північ від Атлантичного океану. Клімат також тепліше, ніж морський клімат поблизу такої широти, як Тихоокеанська північно-західна, внаслідок тепла, що виділяється завдяки Атлантичній меридіональній циркуляції, яка включає Північноатлантичний потік і Гольфстрім. Для порівняння, в Дубліні взимку тепліше на 9 °С, ніж у Сент-Джоні в Ньюфаундленді, і взимку на 4 °С, ніж у Сіетлі на Тихоокеанському північному заході [17].

Вплив Північноатлантичного течії також забезпечує узбережжю Ірландії відсутність виникнення льодового покриву та ожеледиці протягом всієї зими. Клімат в Ірландії не зазнає надзвичайних погодних умов, а смерчі та подібні особливості погоди рідкісні. Однак Ірландія схильна знаходитися на шляху циклонів, що рухаються з Північної Атлантики [18].

Панівні вітри надходять з південного заходу, прориваючись на високі гори західного узбережжя. Опади, таким чином, є невід'ємною частиною життя західних ірландців, наприклад на острові Валентія біля західного узбережжя графства Керрі, на який припадає майже вдвічі більше річних опадів, ніж на Дублін на сході (1400 мм або 55,1 дюйма проти 762 мм або 30,0 дюйма).

Січень та лютий є найхолоднішими місяцями року, з середньодобовою температурою повітря між 4 та 7 °С. Липень та серпень – найтепліші, з середньодобовими температурами від 14 до 16 °С, тоді як середні денні

максимуми в липні та серпні коливаються від 17 до 18 °С біля узбережжя до 19-20 °С у внутрішній частині. Найбільш сонячними є травень та червень, у середньому п'ять-сім годин сонячного світла на день. Хоча у порівнянні з нашими кліматичними умовами, літо є досить прохолодним, вологим, з невеликою кількістю сонячних днів.

Хоча екстремальні погодні умови в Ірландії відносно рідкісні порівняно з іншими країнами Європейського континенту, вони все ж трапляються. Атлантичні депресії, що виникають переважно у грудні, січні та лютому, можуть періодично приносити вітри до 160 км/год у західні прибережні графства. Водночас у літні місяці, особливо наприкінці липня – на початку серпня, можуть розвиватися грозові шторми [19].

Отже, спираючись на опрацьовані матеріали, можна зробити наступні висновки про географічно-кліматичні умови «смарагдового острова»: поверхня Ірландії більшою мірою рівнинна, невисокі гори та пагорби розташовані на околицях острова. Берегова лінія багата фіордами, бухтами та мисами. Ірландія може похвалитися великою кількістю річок та озер. Найбільшою з них є ріка Шеннон. Природні багатства країни є цікавими для відвідувачів – в горах створено національні парки та пішохідні траси, водойми острова є популярним місцем серед любителів риболовлі та активного водного відпочинку.

Клімат Ірландії є комфортним, без екстремальних погодних умов та різких перепадів температур. Такі кліматичні умови якнайкраще підходять туристам, для яких надмірна спека чи холод є вагомим фактором змінити місце своєї дестинації.

1.2. Фактори, що впливають на розвиток туризму

Туризм – одне з найнеймовірніших соціально-економічних явищ ХХ століття. Те, що протягом першої половини минулого століття розглядалося як розкіш, якою користувалася лише невелика група відносно заможних людей, поступово набуло масової популярності після Другої світової війни, особливо з

1970-х років. Сьогодні туризм невід'ємною частиною життя суспільства, залучає величезну кількість людей у всьому світі та є джерелом зайнятості для значного сегменту робочої сили. За останніми даними, складеними Всесвітньою туристичною організацією [20], валютний прибуток в розмірі 476 млрд. дол. США від міжнародного туризму досяг піку в 2000 році. Це більше, ніж експортна вартість нафтопродуктів, автомобілів, телекомунікаційного обладнання або будь-якої іншої категорії товарів чи послуг.

Туризм, як сектор, що включає широкий спектр економічної діяльності, можна вважати найбільшою галуззю світу. Міжнародний туризм має найбільшу швидкість розвитку, а також є найбільш розгалуженою та динамічною сферою світової економіки, яка залучає широке коло підприємств, секторів та зацікавлених сторін. Протягом 1990-х років, коли глобалізація туризму досягла небачених масштабів, міжнародні надходження від туризму мали значно вищий середньорічний темп приросту (близько 7,3 %), ніж показник валового світового продукту [21]. До 1999 року надходження від міжнародного туризму становили понад 8 відсотків світової вартості експорту товарів і послуг, випередивши експортну вартість інших провідних світових галузей, таких як автомобільна продукція, хімічна промисловість, а також комп'ютерна та офісна техніка.

Зростання кількості подорожуючих людей, готельно-ресторанних комплексів, підприємств з обслуговування туристів та загального прибутку від галузі не є чимось незвичайним чи незбагненим. Людей завжди приваблювали нові, дивні чи вражаючі події та атракції у будь-якому куточку світу. У стародавні часи мандрівники могли проходити багатокілометрові дистанції лише щоб помилуватися красою заходу сонця у гірській долині або щоб взяти участь у релігійному святі на честь врожаю. Сьогоднішній турист є більш вибагливим та перебірливим, проте натхнення до подорожей та бажання набутти новго досвіду не зникло.

Звичайно, саме бажання людини подорожувати як фактор не детермінує причини розвитку туризму.

Детермінати розвитку мають переважно соціально-економічний характер.

До таких факторів відносять:

- у людей збільшився наявний дохід – гроші, які залишилися після сплати податків та інших першочергових витрат та покупок і можуть бути витраченими на подорожі;
- люди мають довші оплачувані відпустки. Так, наприклад, у Великобританії та Ірландії кількість тижнів відпустки збільшилася з двох (50-ті роки) до чотирьох-шести тижнів;
- подорожі стали легшими та дешевшими. Більше людей мають автомобілі, а якість доріг та автострад покращилась, що полегшує автомобільні подорожі. Крім того, квитки на різні види транспорту стали дешевшими, а Інтернет спрощує планування та бронювання відпустки;
- збільшився список дестинацій – люди дізнаються про різні країни, регіони та їх звичаї через телевізійні шоу чи Інтернет. Ці знання допомагають при виборі місця відпустки;
- велика вибір типів пакетного відпочинку;
- багато країн інвестували гроші в туристичні об'єкти та інфраструктуру, які полегшують подорожі, у тому числі дороги, аеропорти та готелі;
- старіння населення – люди здатні подорожувати у вільний час, який вони мають, коли виходять на пенсію [22].

На підставі наведених факторів вітчизняні, зарубіжні дослідники розробили декілька класифікацій факторів, які впливають на розвиток туризму, зокрема, М.О. Жукова пропонує «комплекс факторів, що впливають на розвиток туристичної галузі, поділити на дві групи:

- 1) фактори, діючі незалежно від діяльності організацій туризму;
- 2) фактори, що сприяють розвитку туризму, активно використовувані туристськими організаціями у своїй діяльності» [23].

Л.П. Дядечко при визначенні пріоритетних напрямів розвитку туризму виділяє «позитивні і негативні фактори, пов'язані з політичною, законодавчо-правовою та соціально-економічною ситуацією в країні і в світі» [24].

С.Ю. Цьохла вважає, що основними чинниками, що впливають на розвиток туризму в регіоні є збільшення інвестиційних вкладів в інфраструктуру, маркетинг і рекламу, розвиток внутрішніх ринків, зростання міжрегіонального співробітництва й міжгалузевих партнерств та пропонує класифікувати фактори розвитку туризму за такими ознаками і видами:

- 1) за ступенем впливу (статичні і динамічні);
- 2) за напрямом впливу (зовнішні і внутрішні);
- 3) за характером впливу (екстенсивні та інтенсивні);
- 4) за результатами впливу (позитивні та негативні) [25].

Для кращого розуміння вищезазначеного необхідно детальніше розглянути деякі фактори. Почнемо з факторів за напрямом впливу. Екзогенні - або зовнішні - фактори впливають на розвиток туризму за допомогою демографічних і соціальних змін; фінансового та економічного розвитку країни чи регіону; торгового розвитку; змін політичного і правового регулювання; технологічних змін; покращення транспортної інфраструктури і безпеки подорожей [26]. Також до екзогенних факторів відносимо географічне положення регіону та політико-культурні відносини між країнами, міжнародний розподіл праці, рівень цін на міжнародному ринку та в різних країнах тощо.

До внутрішніх факторів розвитку туристичної галузі відносяться: природно-географічні особливості й кліматичні умови країни, наявність та якість природних ресурсів і можливість їх зручного використання; політична стабільність, внутрішня політика країни, економічна ситуація в країні; суспільний лад, структура і рівень добробуту населення; можливість отримання пільг і знижок на туристичні послуги за рахунок держави й громадських організацій, підприємств та установ; стан розвитку туристичної

інфраструктури, транспортних мереж; рівень життя в суспільстві, освітній та культурний рівень населення [27].

Дослідники пропонують в основу класифікації покласти поділ на динамічні та статичні фактори. На їх думку, наявність певної кількості сприятливих статичних та динамічних факторів приводить до лідерства окремих країн та регіонів у світовому туризмі, і навпаки, небажані фактори знижують туристичний потік.

До статичних факторів безпосередньо відносять ті, що незмінні в часовому значенні, наприклад, географічні, природно-кліматичні чи культурно-історичні фактори.

Динамічними фактори вражаються наступні:

- демографічні – загальне зростання народонаселення, урбанізація, тобто збільшення частки міського населення за рахунок скорочення чисельності сільських жителів, зміна вікової структури населення (адже збільшення в багатьох країнах середньої тривалості життя призводить до того, що все більше людей мають вільний час і засоби, що дозволяють здійснювати закордонні подорожі);

- соціальні, тобто зростання добробуту населення розвинутих країн, що активно беруть участь у туристичному обміні, збільшення тривалості оплачуваних відпусток і скорочення тривалості робочого тижня, збільшення числа працюючих жінок і збільшення доходу на кожну родину (домогосподарство), зростання частки самотніх людей, тенденція до більш пізнього шлюбу і створення родини, зростання числа бездітних пар у складі населення, зменшення імміграційних обмежень, більш ранній вихід на пенсію, зростання усвідомлення туристських можливостей);

- економічні фактори полягають у зміні структури споживання товарів і послуг у бік збільшення в споживчому кошику населення частки різних послуг, у тому числі й туристичних;

- культурні, тобто зростання культурного рівня населення багатьох країн і в зв'язку з цим прагнення людей до ознайомлення із закордонними культурними цінностями;

- міжнародні фактори – пом'якшення міжнародного клімату, перехід від конфронтації між окремими державами до співробітництва і взаєморозуміння, процеси глобалізації, рішення спірних міжнародних питань шляхом переговорного процесу;

- науково-технічний прогрес зумовлює швидкий розвиток матеріально-технічної бази туристичної індустрії, що створює необхідні умови для масового туризму [28].

Дослідники з Одеського національного політехнічного університету доповнили існуючі класифікації факторів, які впливають на розвиток туристичної галузі, та склали єдину класифікацію.

I. За ступенем впливу:

1. статичні (незмінні з часом):

- a. природно-кліматичні;
- b. географічні;
- c. культурно-історичні

2. динамічні (змінні):

- a. політичні;
- b. соціально-демографічні;
- c. фінансово-економічні;
- d. матеріально-технічні.

II. За характером впливу:

1. екстенсивні:

- a. чисельність населення;
- b. матеріально-технічне забезпечення;
- c. будівництво нових об'єктів;

2. інтенсивні:

- a. підвищення кваліфікації персоналу;

- b. інноваційно-інвестиційна діяльність;
- c. розвиток професійно-кваліфікаційної структури;

3. гальмуючі:

- a. кризи;
- b. милітаризація економіки;
- c. політична нестабільність;
- d. зростання цін, інфляція;
- e. погіршення екології.

III. За механізмом впливу:

1. об'єктивні:

- a. природно-кліматичні;
- b. соціально-демографічні та географічні;
- c. культурно-історичні;

2. регулюючі:

- a. державна політика у галузі туризму;
- b. туристична освіта;
- c. наявність і зміст туристичного законодавства.

IV. За напрямом впливу:

1. зовнішні:

- a. політичні;
- b. соціально-демографічні;
- c. фінансово-економічні;
- d. науково-технічні;

2. внутрішні:

- a. фінансово-ресурсний потенціал;
- b. організаційна структура;
- c. координація і управління діяльністю в туризмі;
- d. чисельність працівників, їх кваліфікація;
- e. чисельність представників туристичного бізнесу.

V. За інтересами:

1. фактори залучення (спонукають до подорожі):
 - a. природно-кліматичні та географічні;
 - b. культурно-історичні;
 - c. соціальні;
2. фактори розподілу або диференціації попиту (впливають на вибір місця подорожі):
 - a. туристичні ресурси;
 - b. розвиток інфраструктури;
 - c. рівень соціально-економічного розвитку країни.

VI. За змістом:

1. соціально-економічні:
 - a. реальні доходи населення;
 - b. бюджет вільного часу;
 - c. рівень освіти, професія, соціальний статус;
2. демографічні:
 - a. відновлення населення;
 - b. вікова, статева структура;
 - c. сімейний стан;
3. соціально-психологічні:
 - a. стереотип поведінки у вільний час, спосіб життя;
 - b. традиції населення;
 - c. ментальність нації;
4. природно-географічні:
 - a. стан навколишнього середовища;
 - b. місце проживання туриста.

VII. За географічною ознакою:

1. фізико-географічні:
 - a. ландшафтні і кліматичні умови;
 - b. гідромережі;
2. суспільно-географічні:

- a. географічне розміщення регіону;
 - b. населення та трудові ресурси;
 - c. інфраструктура;
3. історико-культурні:
- a. наявність історичних пам'яток;
 - b. наявність культурної спадщини;
4. геополітичні:
- a. політична стабільність і політична культура;
 - b. відсутність конфліктів;
 - c. відношення населення до іноземних туристів.

VIII. За територіальною ознакою:

1. загальнодержавні:
- a. політичні;
 - b. соціально-демографічні;
 - c. фінансово-економічні;
 - d. науково-технічні;
2. регіональні:
- a. туристично-рекреаційні ресурси;
 - b. розвиток інфраструктури;
 - c. рівень соціально-економічного розвитку регіону.

IX. За дієвістю впливу:

1. ті, що генерують:
- a. розвиток суспільного виробництва;
 - b. розвиток трудових ресурсів;
 - c. потреба у відновленні працездатності та здоров'я;
2. ті, що реалізують:
- a. зростання матеріального і культурно-освітнього рівня життя;
 - b. зростання фонду вільного часу;
 - c. розвиток транспорту і комунікацій;
 - d. розширення сфери послуг;

е. розширення фонду рекреаційних територій.

Х. За результатами впливу:

1. позитивні:

- а. політична стабільність;
- б. зростання ВВП та реальних доходів;
- с. розвиток інфраструктури;
- д. впровадження інновацій;
- е. зростання інвестицій;

2. негативні:

- а. економічна криза, зростання цін, інфляція;
- б. мілітаризація економіки;
- с. політична нестабільність;
- д. погіршення екологічної ситуації [29].

Загальну класифікацію факторів впливу на розвиток туристичної галузі важко скласти, адже вчені по-різному визначають пріоритетні фактори, що впливають на специфіку розвитку туристичної індустрії.

До найважливіших факторів, що зумовлюють розвиток туризму закордоном, відносять:

- підтримка з боку державних органів (досвід різних країн показує, що успіх розвитку туризму прямо залежить від того, як на державному рівні сприймається ця галузь, наскільки вона користується державною підтримкою);
- зростання суспільного багатства;
- скорочення робочого часу;
- урбанізація (концентрація населення в містах, відрив від природи викликає у людини необхідність проведення вільного часу поза зонами постійного проживання);
- рівень суспільної свідомості.

Іноземними дослідниками зазвичай використовуються наступні фактори:

- фактори навколишнього середовища, такі як клімат, мальовничі пейзажі, природні ресурси тощо;

- соціально-економічні, серед яких основними є зручність розташування та транспортної системи, якість розміщення, сервіс і додаткові послуги;
- історичні та культурні фактори;
- релігійні фактори (варто зазначити, що мається на увазі скоріше привабливість місця дестинації з точки зору релігійного туризму);
- інші фактори – незвичні або унікальні фактори які сприяють зростанню туризму в регіоні. Наприклад, дослідницька діяльність, занурення в підводні печери, геологічні дослідження джерел гарячої води та гейзерів, сейсмічний аналіз діючих вулканів, дослідження паранормальної активності у покинутих містах- привидах тощо сприяють розвитку туризму [30].

Tourism Ireland, агентство, відповідальне за маркетинг острова Ірландія закордоном як пункту відпочинку, на своїй веб-сторінці навело декілька унікальних факторів, які сприяли зростанню туризму на острові у 2018 році, серед яких:

- Стратегія диверсифікації ринку: ця стратегія, що застосовується з 2014 року, зосереджує більше зусиль на тих ринках, що мають триваліший термін перебування та вищі витрати. З'ясувалося, що материкова Європа стала приносити найбільше доходів від в'їзного туризму, забезпечивши майже 1,9 мільярда євро (+ 7%) у 2017 році, а Північна Америка обігнала Британію, яка завжди була на другому місці за кількістю доходів, з 1,6 мільярда євро (+ 13%).
- Широка присутність в Інтернеті та соціальних медіа: Tourism Ireland продовжує посилювати свою присутність у цифрових та соціальних медіа. Їх веб-сайт Ireland.com, за даними 2017 року, мав 19,2 мільйона унікальних відвідувань; у 2018 році відвідування цього сайту зросли приблизно на 5,6%. Tourism Ireland є четвертим за популярністю туристичним форумом у світі у Facebook (після Австралії, США та Туреччини), який має понад 4,26 мільйонів шанувальників; четвертою туристичною сторінкою у Twitter, а також займає третє місце серед туристичних каналів на YouTube.

- Збільшився повітряний пасажиропотік. Влітку 2018 року передбачено 591 000 прямих односторонніх місць в літаках, які доступні щотижня, що на 7% більше, ніж влітку 2017 року. Важливі нові маршрути включають: новий рейс Cathay Pacific з Гонконгу до Дубліна та новий переліт з Пекіна до Дубліна через авіакомпанію Hainan Airlines, тобто перші в історії прямі рейси в Ірландію з Азіатсько-Тихоокеанського регіону; нові рейси Aer Lingus з Сієтла та Філадельфії; сполучення Air Canada між Торонто і Шанноном та між Монреалем і Дубліном; новий щоденний рейс Air France з Парижа в Корк; а також Ryanair збільшив кількість перельотів з Німеччини. Прямі, зручні та конкурентоспроможні послуги трансферу до острова мають вирішальне значення для зростання в'їзного туризму.

- Вклад коштів у сприйняття країни. Щорічно Tourism Ireland співпрацює приблизно з 22000 впливових журналістів та блогерів по всьому світу, які спеціалізуються на туризмі та подорожах, а також запрошує їх відвідати острів самотійно, щоб вони «спробували провести вихідні як справжні ірландці». Ця діяльність допомагає створити позитивну рекламу Ірландії в міжнародних ЗМІ на суму еквівалентну близько €330 млн. рекламної вартості (EAV) [31].

Також не варто забувати про суттєвий фактор, який надходить від сусіда Ірландії – Brexit, тобто процес виходу Великобританії з Євросоюзу. Tourism Ireland виказали занепокоєння, що більшість туристичних компаній по всій Ірландії зазнає впливу Brexit, тому необхідно захищати свою частку цього найбільш конкурентного ринку. Зміна курсу обміну стерлінгів по відношенню до євро вплинула на конкурентоспроможність Ірландії і на підвищення цін на острові у порівнянні із Британією. Brexit також зробив Британію більш доступною для відвідувачів багатьох країн, які раніше були цільовими відвідувачами Ірландії [32].

Таким чином можна зрозуміти, що туризм як галузь перебуває в постійному розвитку, який детермінується високою кількістю об'єктивних

факторів, кожен з яких має конкретну галузь впливу. Звісно, кожна країна має унікальні умови, котрі визначають темпи та рівень розвитку туризму.

Так на покращення туристичного становища Ірландії минулого року вплинули: диверсифікація ринку, збільшення кількості та напрямків авіарейсів, ефективний інтернет-маркетинг та, звісно, Brexit.

1.3. Вплив туризму на економіку країни

Туризм часто розглядається як важливий інструмент економічного зростання та розвитку, який збільшує економічний добробут приймаючих країн [33]. Сучасні тенденції економічного клімату, особливо в Європі, призвели до того, що уряди визначили та субсидували продуктивні галузі економіки з метою вирішення макроекономічних проблем, таких як зростання безробіття та фіскальна чи грошова нестабільність [34]. Туризм є одним із секторів, які в даний час відіграють важливу роль у відновленні економіки Ірландії. За даними Національного управління розвитку туризму Ірландії, витрати зарубіжних відвідувачів Ірландії у 2013 році зросли на 7% порівняно з прибуттями у 2012 році [35]. Аналогічно, дані, отримані Ірландським департаментом транспорту, туризму та спорту показують, що кількість поїздок в Ірландію з ключових країн-відвідувачів зросла на 8%, а витрати в 2013 році зросли на 11,5% порівняно з 2012 роком. Туризм зараз становить понад 3% від ВВП Ірландії та забезпечує зайнятість приблизно для 180 000 осіб [36].

Ці цифри підтверджують твердження Файлте Ірландії [35], що туризм почав відновлюватися після ряду дуже складних сезонів. Однак, незважаючи на таке позитивне зростання, необхідно враховувати деякі ключові фактори стосовно стійкості туризму. Статистичні данні показують, що турист мало зацікавлений у периферійних дестинаціях. Цю проблему може вирішити новий туристичний продукт, який простягається вздовж західного узбережжя Ірландії, і включає туристичний маршрут протяжністю 2500 км, відомий як «Дикий

Атлантичний шлях» (WAW). Однак, дослідники Вебстер та Іванов [33] застерігають, що насправді більше відвідувачів у пункті призначення не завжди означає більше витрачених ними грошей, а також те, що більше грошей, витрачених відвідувачами пункту призначення, призведе до економічного зростання, що призведе до економічного розвитку. Відповідно до цієї точки зору, кілька авторів визнають, що пов'язані з туризмом відтоки з місцевої економіки [33, 37] можуть навіть призвести до зменшення економічної вигоди від розвитку туризму для місцевого населення [33]. Як результат, управління відтоками, пов'язаними з туризмом, є лише одним з багатьох економічних наслідків, які потребують ретельного моніторингу з боку місцевих органів влади для досягнення довгострокової стійкості галузі. Хоча потреба в управлінні економічним впливом туризму широко визнана, у тому числі і науковцями, в Ірландії мало проводиться емпіричних досліджень, що стосуються економічної стійкості галузі.

Туризм позитивно впливає на національну економіку:

- По-перше, це збільшення рівня споживчих витрат, що тим самим створює більше бізнесового простору для масиву ірландських підприємств.
- По-друге, туризм створює нові робочі місця та підтримує високий рівень зайнятості в країні.
- По-третє, він впливає на стабілізацію платіжного балансу і генерує нові потоки податкових надходжень для казначейства [38].

Тому економічне значення туризму для Ірландії не можна недооцінювати. Наприклад, у 2005 році туристична індустрія забезпечила пряму зайнятість майже для 150 000 робітників і залучила 6,7 мільйона закордонних відвідувачів, які принесли країні загальний прибуток від іноземних валютних надходжень у розмірі 4,3 мільярда євро. Для порівняння, у 1995 році острів відвідало лише приблизно 4,2 мільйона закордонних відвідувачів, із загальним прибутком від закордонного доходу у розмірі 2,1 мільярда євро []. Тому за десятирічний період, починаючи з 1995 р., загальна валютна виручка зросла на 51%, а

кількість відвідувачів зросла на 37%. Станом на сьогоднішній день ці цифри лише зростають.

Крім того, не варто забувати, що внутрішні видатки на туризм також сприяють економіці, і в тому ж 2005 році було зароблено майже 1 мільярд євро від внутрішньої економічної активності. На туризм також припало 3,9% ВВП, включаючи мультиплікативний ефект – у туризмі це здатність, завдяки попиту, створювати підприємства, які вдовольняють цей попит на територіях, які відвідують туристи [38].

Проте, за даними Ірландської Федерації Готелів (INF), враховуючи ступінь конкуренції та цінову чутливість ірландського туристичного продукту, туризм в Ірландії знаходиться в несприятливих конкурентних умовах через високі ставки ПДВ у туризмі та невідшкодування ПДВ на корпоративні витрати сфери гостинності. Крім того, неспроможність зупинити різке збільшення місцевих податкових зборів нівелює прямі податкові пільги. Група з реалізації плану дій галузі туризму (The Tourism Action Plan Implementation Group) також обговорює цю тему, але підкреслює, що вирішення даної проблеми ускладнюється через законодавство ЄС та певні відмінності в режимі ПДВ в Ірландії порівняно з іншими країнами.

У майбутньому, орієнтованому на регіональний розвиток, в якому очікується продовження відтоку господарської діяльності з сільської місцевості та посилення конкурентного тиску на малі місцеві виробничі підприємства, туризм, ймовірно, матиме більше економічне значення. У цих умовах майбутній Національний план розвитку туризму повинен визнавати потенціал інтегрованого туризму як генератора збалансованого регіонального економічного розвитку більшою мірою, ніж у минулому [38].

Не зважаючи на те, що темпи зростання європейського туризму очевидні протягом 90-х років, не всі країни можуть похвалитися однаковою вигодою від цього процесу. Так, Ірландія досягла найшвидшого темпу зростання доходів від міжнародного туризму серед п'ятнадцяти провідних європейських напрямків за період 1980-1992 років [39]. Таку ефективність туризму в Ірландії не можна

віднести лише до зовнішніх факторів, а, ймовірно, до комбінації факторів. До цих факторів входять:

- розширення бази ірландських туристичних продуктів;
- ефективніший маркетинг;
- поліпшення транспортного доступу до острова;
- міжнародна тенденція поступового відходу від суто пляжного

відпочинку, що напрочуд зручно збігається із зображенням Ірландії як «смарагдового острова».

Імідж Ірландії як «зеленої», без'ядерної та відносно непромислової країни принесли їй значну користь. Раннє визнання важливості країною міграційного та генеалогічного туризму, іміджевого туризму та культурного туризму призвело до збільшення фінансування місцевого туристичного продукту, і протягом періоду 1975-1988 рр. Ірландія була єдиною країною, яка прийняла цю туристичну стратегію, яка допомогла потроїти кількість туристів, які відвідували Ірландію між 1988 та 1999 роками [40].

Основними атрибутами продуктів ірландського туризму є прекрасний ірландський ландшафт та, власне, самі ірландці. На думку О'Наян, навколишнє середовище є вирішальним аспектом привабливості Ірландії як туристичного напрямку. Однак популярність країни серед туристів призводить до виникнення низки проблем, серед яких особливо разюче постає проблема забруднення навколишнього середовища туристами та підприємствами, яке, в свою чергу, створює величезну проблему для туристичної привабливості Ірландії. Так, наприклад, річки є одними з вагомих атрибутів ірландського туристичного продукту, оскільки багато туристів подорожують до Ірландії для риболовлі. Якщо риболовля внаслідок забруднення стане неможливою, Ірландія втратить відчутну частку свого туристичного ринку. Екологічна загроза з боку туристів спричинена сезонністю та неспроможністю розосередити туристів між регіонами острова [41].

Привітність ірландців також є привабливим атрибутом, тобто спонукальним чинником для відвідування Ірландії. Але чи контактують

туристи з багатьма ірландцями? У зв'язку з дефіцитом робочої сили більшість працівників сфери послуг є іммігрантами або іноземними студентами. Це впливає на туризм, оскільки одним з найбільших атрибутів країни є її народ. Якщо туристи матимуть справу з іноземними працівниками, вони не матимуть можливості зустрітися з ірландцями - однією з вагомих причин їхати до Ірландії. CERT рапортує, що в готельно-ресторанних комплексах країни постійно відчувається проблема, пов'язана з нестачею робочої сили. Закордонні працівники з числа студентів та мігрантів можуть стати єдиним варіантом вирішення питання дефіциту працівників, однак це понизить привабливість галузі серед туристів [41].

Отже, зараз, у другому десятилітті нового тисячоліття, туризм став важливою складовою в економіці Ірландії та невід'ємною частиною життя острова. Сьогодні туризм є найбільш важливою галуззю внутрішньої економіки Ірландії, яка приносить майже 4% ВВП щорічно. Зростання галузі може бути пояснене низкою факторів, включаючи державну політику, капітальні інвестиції приватного сектора, держави та ЄС у наданні фінансування для поліпшення доступності, інфраструктури та продуктів.

Крім того, підхід Ірландії до розробки туристичних продуктів, її успіх у розвитку культурного туризму та просування Ірландії як «зеленого» напрямку відпочинку сприяли розвитку туристичного сектору.

РОЗДІЛ 2. ОГЛЯД ТУРИСТИЧНИХ РУСУРСІВ ОСТРОВА ІРЛАНДІЯ

2.1. Природні туристичні ресурси та національні парки

Пам'ятки Ірландії відносяться як до часів, коли на острові існували давні королівства кельтів, середньовіччя, так і до сучасності. Тут можна побачити безліч природних чудес, старовинних замків і фортець – саме завдяки цим місцям туристи люблять цю дивовижну країну. У додатках Б, В, Г представлені фотографії багатьох визначних пам'яток країни.

У графстві Голвей знаходиться одне з найкрасивіших місць країни – Коннемара. Особливістю цього місця є безліч каменів, від яких місцеві жителі намагалися позбавитися, складаючи каміння в довгі стіни. Ці стіни зараз є символом Коннемара, розтягнувшись по всьому заходу території країни. Біля входу в затоку Голвей розташовані три острови – Інішмор, Інішмаан і Інішир, відомі Аранські острови. Тут знаходяться загадкові давні споруди, створені невідомими племенами, колись жили на цій території [42].

Парки Гавта – це один з районів графства Дублін, на якому розташовані рибальський порт і курортна зона відпочинку. Раніше це був острів, яким протягом останньої тисячі років володіла династія Лоуренс (Lawrence). У XVI сторіччі, а точніше в 1564 р., вони побудували замок Гавт (нині приватна власність). Пізніше, 1850 року, сюди була завезена родюча земля, і вже на цих ґрунтах були створені парки, де росте безліч азалій та більше 2000 сортів рододендронів [43].

Кліф Мохер – місце, де відкривається неперевершений вид на Атлантичний океан із скель висотою 214 м і протяжністю у 8 км. В ясну погоду з них можна побачити вищезазначені Аранські острови. Скелі розташовані на заході Ірландії, неподалік від села Дулін у графства Клер. Кліф Мохер є одним з найпопулярніших туристичних напрямків в Ірландії. Він очолив список

визначних пам'яток у 2006 році, залучивши майже мільйон відвідувачів (в офіційному туристичному центрі, а додаткові відвідувачі відвідують інші місця); загальна кількість відвідувань зараз становить близько 1,5 млн. щорічно. Починаючи з 2011 року, скелі увійшли до складу геопарку Буррену та скель Мохера (Burren and Cliffs of Moher Geopark), одного з декількох геотуристичних парків Європейської мережі геопарків, а також визнані ЮНЕСКО (рис 2.1). Скелі також є однією з важливих точок на офіційному туристичному маршруті «Дикий Атлантичний Шлях» (Wild Wild Way). На скелях гніздяться 29 видів птахів, які, у свою чергу, є атракцією для орнітологів [44].

Рис. 2.1. Унікальний ландшафт геопарку Буррен

Печери Мітчелстоун, в яких знаходяться сталактити і сталагміти вражаючих розмірів, розташовані неподалік від траси Кер-Мітчелстоун.

Буррен - скеляста місцевість на південному краю затоки Голуей. Любителям екстремальних розваг пропонується сходження на гору Каппанвалла, на кам'янистих схилах якої розташовуються квітучі луки.

Пагорб Святого Хреста в Клонмелі, місце наповнене спокоєм і умиротворенням та сприяє спокійним прогулянкам.

Кілларні - чудові краєвиди та історичні пам'ятки невеликого містечка Кілларні сповнені традиційним, неспішним ірландським шармом.

Національний парк, розташований уздовж ланцюга озер, повний незвичайних, чудових пейзажів [45].

Комплекс Брю на Бойні. Цей комплекс розташований біля вигину річки Бойн, між містами Слейн і Дрохеда, був заселений людьми з найдавніших часів. Тут знаходяться археологічні пам'ятники-поховання Ньюгрендж, Наут і Даут. Статус міжнародного історичного значення цьому унікальному місцю був офіційно присвоєний ЮНЕСКО в 1993 р.

Ньюгрендж, Наут і Даут створені приблизно 5000 років тому, в епоху неоліту (кам'яного віку). Тут же сконцентровані сліди діяльності людини, які відносяться до бронзової та залізної епох, а також періоду початку нашої ери [46].

Курганне поховання Ньюгрендж (ірл. *Sí an Bhru*) - одна з найдавніших споруд у Західній Європі антропогенного походження, споруджена приблизно 5000 років тому. Курган був зведений з 200 тис. тонн каміння і землі. Висота його 11 метрів, загальний діаметр близько 79-85 метрів. Він обрамлений 97-ю кам'яними брилами, на багатьох з яких збереглися стародавні візерунки. На камені, розташованому біля входу до кургану також висічені візерунки, значення яких досі є невідомим (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Візерунки на камені біля входу до кургану Ньюгрендж

Вхід до кургану в довжину простягається на 19 метрів і веде безпосередньо до приміщення стародавнього поховання. Поховальна камера

має хрестоподібну кам'яну конструкцію, верхній звід якої знаходиться на висоті 6-ти метрів від рівня підлоги. Ця архітектурна конструкція збережена в тому самому вигляді, в якому вона була створена 5000 років тому.

Вхід у курган Ньюгрендж має дивну особливість. Його стіни і стелю, включаючи навісний дах при вході, споруджені так, що сонячне світло проникає всередину кургану на кілька хвилин тільки один раз на рік, на світанку дня зимового сонцестояння, 21 грудня. Мабуть це було зроблено для того, щоб стародавні мешканці цього місця могли за допомогою цієї події визначати початок зміни положення сонця на небі, яке веде до нового астрономічного року. В кінцевому рахунку, це було сигналом до необхідності підготовки до весняних сільськогосподарських робіт [47].

Курган Наут (Knowth) споруджений за 3000 років до нашої ери. Це найбільше поховання комплексу Брю на Бойні. У цьому кургані найдовший коридор, який веде всередину кургану, у порівнянні з іншими похованнями, розташованими в комплексі. Під час археологічних розкопок цього кургану по сусідству було виявлено два старовинних поселення, які відносяться до бронзової і залізної епох [48].

Цей курган виконаний в єдиному архітектурному комплексі, має два окремі головні коридори які ведуть у два просторих приміщення поховань. Самі поховальні камери прикрашені кам'яними брилами, на яких висічені характерні візерунки.

Останнє з великих поховань Брю, курган Даут, приблизно такий же за розмірами, як стародавні Наут та Ньюгрендж. Декілька кам'яних брил обрамляють видиму частину кургану. На деяких з цих кам'яних брил також можна побачити малюнки часів неоліту. Два приміщення в західній частині кургану створені 5000 років тому. Один з кам'яних гrotів має ритуальний камінь у вигляді чаші. На жаль, курган Даут зараз закритий для відвідування [48].

Всього у комплексі Брю на Бойні налічуються близько 50 древніх споруд і поховань [47].

Гора Бен Балбен – красива та незвичайна столова гора, територіально розташоване в графстві Слайго, на крайньому північному заході Ірландії, в 10 кілометрах північніше міста Слайго. Вона має висоту 527 метрів і височіє над всім графством Слайго, символом якого вона є [49].

Щодо системи національних парків, то в ній відображені унікальні для світу та типові для острова природні ландшафти, наприклад, парки (Баллікрой, Буррен, Гленвех, Кілларні, Коннемара, Віклов-Маунтініз). Вони керуються урядовим агентством – службою національних парків та дикої природи (англ. The National Parks and Wildlife Service). Метою цієї організації є створення системи природоохоронних зон, яка представляє все різноманіття природи Ірландії. Завдання агентства – збереження цілісності екосистеми та біорізноманіття, а також створення можливості для відвідування парків і вивчення природи всіма бажаючими [50].

Національний парк Баллікрой охоплює найбільш дивовижні і цікаві ділянки однойменних гір західної Ірландії. Унікальною місцевою природу робить близьке сусідство гірської системи з болотними комплексами. Цей парк був створений у листопаді 1998 р. у регіоні Мейо на західному узбережжі країни. До його складу включено близько 11 тис. гектарів території. Скупчення найбільш дивовижних і рідкісних видів тваринного і рослинного світу в парку спостерігається на хребті Нефін Біг.

Трохи західніше від комплексу гір Баллікрой знаходиться болото Оуендафф (англ. Owenduff). Воно являє собою одне з останніх незайманих болотних систем в Ірландії та в Західній Європі. Велике значення також надається іншими системам, які знаходяться в межах національного парку Баллікрой. Так, особлива увага приділяється охороні місцевих альпійських пусток, луків, височин, вересових зон, озер і річкових басейнів. Територія цього парку входить у мережу Natura 2000, яка забезпечує захист рідкісних і важливих місць проживання птахів. Тут мешкає чимало рідкісних і дуже цінних видів, серед них в першу чергу варто назвати білолобого гусака, сивку золотисту, видру і деяких інших тварин [51].

Рослинний світ парку представлений великою кількістю мохів, фіолетово-болотними травами, болотною бавовною, ожикою, солодким вереском, осокою, миртом, орхідеями, лишайниками та ін. Знайдені численні комахоїдні рослини. До рідкісних представників флори відносяться плющ широколистий і дзвіночок, також унікальна і місцева болотна ломикамінь. До найбільш поширених у межах парку рослин належать верес, водянка і чорниця.

Тваринний світ парку великий, серед ссавців найбільш поширені лисиця, борсук, заєць, видри, дикі американські норки, карликові землерийки та летючі миші. Лісову куницю можна знайти тільки в хвойних насадженнях на кордоні парку. Водні простори Баллікроя стали будинком морської форелі, вугра і лосося. Світ птахів також багатий і різноманітний, його населяють такі види: кулики, вальдшнепи, чорноволик, жайворонки, ворони, сірі ворони, лебеді-кликуни, сапсани, червоні куріпки та інші.

Національний парк Буррен – це парк на південному заході географічної області Буррен у графстві Клер. Він створений для охорони незвичайних ландшафтів цієї області, в першу чергу вапнякових скель, на яких знаходиться тонкий шар ґрунту, що підтримує мізерну рослинність регіону.

Раніше дана територія використовувалася в сільськогосподарських цілях. Але в 1998 р. земля, на якій зараз розташований національний парк, була викуплена державою. Найвища точка парку – Ноканс (207 м). На сході від Кноканесу знаходиться вапнякове плато з кількома озерами, на заході – низовина, яка також переходить у вапнякове плато, на півдні вапняк зник під землею під час останнього періоду заледеніння.

Територія, на якій зараз розбитий парк, складена з вапняків, утворених у нижньому кам'яновугільному періоді (візейський ярус). Вони утворились як осадова порода в той час, коли сучасна Ірландія перебувала на дні тропічного моря, приблизно 350 мільйонів років тому. Осадкові породи спресовані в горизонтальні шари і містять скам'янілі корали, морських їжаків, морські лілії і амоніти. Пейзаж остаточно сформувався лише під час останнього заледеніння. На території парку знаходяться вапнякове плато, луки, чагарник зникаючі озера

(англ. Turloughs), звичайні озера, скелі і торф'яні болота. Ще однією особливістю парку є співіснування рослин, які належать до різних екосистем, наприклад, альпійські рослини співіснують тут з субтропічними, а лісові можуть рости в луках при повній відсутності лісів як таких [52].

У щілинах на вапняковому плато, де ґрунтовий шар найбільший, зустрічаються плющ і папороті. Там також ростуть дерева і чагарники, такі як терен, падуб або крушина, проте через нестачу ґрунту і через сильні вітри вони не досягають свого звичайного розміру. Безпосередньо на самому вапняку росте тільки мох. У луках зустрічаються найрізноманітніші рослини, від субтропічних, таких як орхідея «*Neotinea maculata*», до вереску. Там, де досить ґрунту і є захист від вітру, зустрічаються невеликі ділянки лісу. На території парку водяться безліч видів ссавців, включаючи зайців, лисиць, горностая і малу бурозубка. Лісова куниця, яка завжди жила на території парку і потім зникла, останнім часом повертається до колишнього ареалу, хоча все ще залишається рідкісним видом. Тут проживають також кілька видів кажанів, один з яких, підковик малий, знаходиться під загрозою зникнення.

Гленвех – національний парк на території графства Донегол, площа становить близько 110 км². Однойменний замок є головною пам'яткою парку. Побудований замок у 1870-1873 рр. капітаном Джоном Джорджем Адайром, який хотів побудувати замок, який би перевершив шотландську резиденцію королеви Великобританії – замок Балморал. Наприкінці ХХ в. замок був переданий у власність Ірландії американцем Генрі Пламером МакІлгенні і став відкритим для туристів. Велику частину території парку займають лісові та озерні ландшафти. Тут мешкають благородні олені і гніздиться безліч видів птахів [53].

Національний парк Кілларні площею понад 25 тисяч акрів знаходиться в південно-західній частині острова в графстві Керрі, неподалік від однойменного міста Кілларні. Історія цього національного парку почалася з розташованої в самому його серці садиби Макросс Хаус. У 1911 р. маєток придбав каліфорнійський магнат Вільям Борн для своєї дочки Мод і її чоловіка

Артура Вінсента. У 1929 р. Мод передчасно померла. Артур Вінсент у 1932 р, прийняв рішення передати садибу та присадибні території в дар Ірландській державі. Спочатку парк мав назву «Меморіальний парк Борн-Вінсент», але з часом ґрунтовно розширивши території, отримав свою сьогоденню назву. Він є першим національним парком Ірландії.

На території парку розташовуються гори і рівнини, ліси і вересові луки, озера і водоспади, в тому числі і водоспад Торк, висота якого становить 18 м. Екосистема заповідника унікальна і знаходиться під охороною держави. Тут ростуть скельні дуби, гостролист, тис ягідний, ожика, верес, капуста Святого Патрика, ірландський молочай, папороті, різноманітні мохи та лишайники та ін. Також вельми багата і різноманітна фауна національного парку, яка представлена ірландськими оленями, сосною куницею, борсуками, червоними білками, лісовими мишами, а також близько 140 видами птахів (чорний дрізд, дрімлюга, шотландська куріпка і т.д.). Всесвітньо відомі озера Кілларні славляться великою кількістю форелі та лосося. Серед найцікавіших мешканців озер варто виділити досить рідкісну ірландську озерну фінту, арктичного гольця і кумжу.

Крім чудових природних ландшафтів і фантастичних пейзажів національний парк славиться і різноманітними історичними та архітектурними пам'ятками. Наприклад, вищезазначена садиба Макросс Хаус є прекрасно збереженими вікторіанським особняком XIX ст. із розкішним садом, дендрарієм з екзотичними рослинами, спеціально завезеними з південної півкулі, і традиційними фермами. Окремої уваги заслуговує замок Росс – прекрасний зразок середньовічної архітектури – і руїни францисканського абатства Макросс [45].

Національний парк Коннемара, про який згадувалось вище, знаходиться на північному заході Ірландії, розташований в однойменній географічній області в графстві Голуей. Метою створення парку було захист унікальних ландшафтів Коннемари. На території парку знаходиться частина хребта Твелв Бенс (ірл. Na

Beanna Beola), гори Банбаун, Бенкуллах, Бенбрак і Муканахт, болота, вересові пустки, луки та ліси.

Земля, на якій був створений цей парк, раніше належала кільком власникам, з яких двома найбільшими були Кілеморське абатство і Леттерфракське промислове училище. Зокрема, у приміщенні ферми, що належала училищу, побудованої близько 1890 р. зараз розміщений туристично-інформаційний центр. Усі ці землі використовувалися як сільськогосподарські, в основному під пасовища для овець і великої рогатої худоби. Болота частково використовувалися для видобування торфу. У парку збереглися будівлі тих часів, а також залишки старої дороги, яка вела в Голуей. Зараз парк повністю належить державі і відкритий для відвідувачів.

Більшу частину парку займають торф'яні болота і вересові пустки. Болота знаходяться в низинах та в горах, схили який поросли вересом. Найпоширенішою рослиною є молінія блакитна, яка, завдяки своєму цвіту, надає місцевості червонуватого відтінку. Високо в горах зустрічаються холодостійкі види рослин, такі як родіола рожева, ломикамені, зозулинні сльози серцелисті та кисличник двостовпчиковий.

З птахів найбільш часто зустрічаються польовий жайворонок, луговий коник, періодично спостерігають хижих птахів. З дрібних ссавців тут живуть кролики, лисиці, горностаї, землерийки і летючі миші. Візитною карткою і одночасно найбільшим твариною парку є коннемарські поні [54].

Національний парк Гори Віклов займає 205 км² у графстві Віклов. Він був утворений відносно нещодавно - в 1991 р. Знаходиться в межах однойменної гірської системи Віклов, також в його склад входить і невелика частина східного узбережжя Ірландії. Крім гірських комплексів, до нього входять і болотні системи. На території цього парку значні за площею лісові посадки, між якими прокладені численні звивисті гірські дороги, що робить знайомство з природою парку дуже зручним і комфортабельним заняттям. Водні простори представлені переважно невеликими озерами та дрібними струмочками. Серед пернатих мешканців парку відомі наступні види: пірникози (мала, велика,

гребінчата), баклани (великий баклан), сіра чапля, лебеді (шипун і кликун), гуси, качки, чирянки, крижні, черні, крехи, скопа, шуліка рудий, лунь польовий, яструб малий, канюк та ін. З ссавців у парку мешкають їжак, кажани, кролики і зайці, сірі і хатні миші, борсуки і видри, норки, плямисті і благородні олені, лані [55].

Головний природоохоронний об'єкт у парку – гірська система Віклов, краса якої приваблює туристів. До найбільш відвідуваних областей парку відносяться його мальовничі долини, в яких концентруються стародавні чернечі поселення Сент Кевін [50].

Таким чином, можна зробити висновок, що Ірландія багата природними пам'ятками, в число яких входять стародавні печери, скелі і пагорби, а також численні парки і долини. Холодна, північна краса острова є однією із головних причин подорожей Ірландією як іноземними туристами, так і місцевими жителями.

2.2. Історико-культурні туристичні ресурси

В Ірландії є кілька великих міст, де розташовані найвідоміші туристичні пам'ятки.

Одним з таких міст є столиця Ірландії – місто Дублін. Він розташований біля гирла річки Ліффі в Ірландському морі. Це найбільший порт острова на східному узбережжі. Залізничні магістралі пов'язують його з усією країною. У цьому місті зосереджені основні адміністративні та культурні установи країни.

Дублін – стародавнє місто, засноване в 841 р. н.е. вікінгами, однак почало розбудовуватися лише в XVIII ст.. Він схожий на англійські міста: також забудований діловими і торговими центрами, рясніє фешенебельними кварталами з широкими вулицями із великою кількістю парків та садів, рівними рядами будинків епохи регентства [49].

Протягом століть Дублін був англійським адміністративним центром острова, що не могло не накладати відбиток на його вигляд. До сих пір місто виглядає більш «британським», ніж інші міста на острові. Саме британській владі Дублін зобов'язаний такими пам'ятками, як Триніті-коледж, Дублінський замок та Ірландська державна галерея.

До найбільш популярних пам'яток Дубліна серед туристів було віднесено:

1) Квартал Темпл-Бар. Найстарший історичний район Дубліна, розташований у центрі ірландської столиці, на південному березі ріки Ліффі (дод. В). Квартал відомий на весь світ своїми традиційними ірландськими пабами, які, власне, і приваблюють сюди безліч туристів. Він став набувати значну популярність у 1980-ті р.р., коли квартал став улюбленим місцем дублінської богемі. Зрештою Темпл-Бар став визнаним культурним центром Дубліна. Тут розташовано безліч старих театрів, картинних галерей і кінозалів [56]. Проте, варто зазначити, що станом на сьогоднішній день велика кількість тих самих «традиційних» ірландських пабів на Темпл-Бар є гарно

замаскованими туристичними барами – пастками, з високими цінами та штучною атмосферою.

2) Не можна не згадати прекрасні музеї Дубліна, такі як:

- національний музей, з величезною колекцією скарбів, окремі експонати якої датуються ще добою бронзи;
- національної галерею з винятковою колекцією італійського мистецтва;
- музей геральдики, призначений для зацікавлених пошуками свого ірландського коріння;
- дублінський міський музей.

3) Дублінський замок. Закладений в XII столітті, в очах ірландців він є уособленням в'язниці, звідки правили країною англійські колонізатори. Панування англійців над Ірландією тривало майже тисячоліття, аж до 1922 року. Замок був побудований міцним, з усіма необхідними елементами захисту на випадок штурму, включаючи товсті захисні стіни, сторожові вежі і ворота, рів з водою навколо стіни. Але за весь час свого існування Дублінський замок ніколи не піддавався серйозним штурмам.

Єдиним серйозним ворогом, який наніс замку відчутних пошкоджень, був час. У XVIII столітті замок був значною мірою реконструйований. Захисний рів був засипаний, частина укріплювальних стін була розібрана по камінчику для будівництва іншого житла. Від південної частини замку залишилися захисна вежа і замковий двір. Фактично останній раз дублінський замок перебудовувався в XVIII столітті. Тут зараз розташовані державні зали, серед яких Нолл Святого Патріка (місце інаугурації президентів Ірландії), кругла Обідня зала у ставній будівлі, Бірмінгемська вежа, Тронна зала. На Нижньому замковому дворі розташована виразна церква Святої Трійці, яка також відома як Королівська Каплиця, виконана в готичному стилі [57].

4) Собор Святого Патріка є найбільшою церквою в Ірландії, виконано в протестантському стилі. «За часів, коли Кромвель за допомогою вогню і меча усмиряв ірландців, церкві були нанесені значні пошкодження. Церква була відновлена тільки в 1860 рр. Настоятель цього собору у 1713-1745 рр., відомий

сатирик Джонатан Свіфт, похований у цьому соборі» []. Купіль, яка була покрита черепицею в XIII столітті, розташована над західною Старої каплицею – це все що збереглося від оригінальної будівлі. Найкраще збереглася середньовічна частина собору. Дивовижно чарівні звуки церковного хору, заснованого в 1783 р., і понині лунають у стінах цього собору під час літургії. З безлічі скульптур, розташованих у стінах собору, найбільше враження справляє монумент, споруджений графом Корським, у пам'ять про свою дружину Катерину.

Соборна церква протестантської єпархії архієпископа дублінського і глендалохського, головного релігійного і ритуального собору за часів англійського режиму, була центром управління середньовічного Дубліна. Багато визначних подій відбулося в її стінах у минулому, включаючи коронацію самозванця Ламберта Сімнела як короля Едварда VI в 1487 році [58].

Першу будівлю собору було побудовано в 1038 р., що замінила церкву, котра була побудована на цьому місці сторіччям раніше. У наступні століття собор час від часу розбудовувався, до моменту катастрофи, коли в 1562 р. біля собору обвалився звід через недбале ставлення до будівлі. В результаті катастрофи собор був повністю перебудований у стилі класичної готики. В середині собору є кілька прекрасно збережених середньовічних секцій, включаючи склепінчастий крипту та поперечний неф собору, які відносяться до періоду XII століття, а також невелика кількість усипалень видатних ірландців, таких як Джонатан Свіфт та Томас Кромвелль.

5) Ірландський музей сучасного мистецтва розташований у прекрасній будівлі Королівського госпіталю Килмеїнхем, яка була побудована в 1680 році як будинок для відставних військових.

6) Національний Музей Лепреконеїв. За задумом творців музею, відвідувач повинен не просто дізнатися про Лепреконеїв, а стати одним з них, чому тут сприяє гігантські меблі, бутафорський ліс з колодязем і дивовижна веселка, що відкриває шлях до відомого з легенд горщику з золотом [58].

7) Ірландський державний музей розташований у будівлі найстаріших в Європі Коллінських Казарм у сквері Кларк. У музеї знаходиться багата колекція старовинного одягу, меблів, речей домашнього вжитку та експонатів, пов'язаних з фольклором, а також колекції срібла, кераміки та скла. Цей музей, відкритий в 1890 р., має у своєму розпорядженні і декілька абсолютно унікальних колекцій. Є навіть експонати, що датуються з II тис. р. до н.е.. Археологічна колекція «The Treasury» складається з різноманітних колекцій – «Ór – Ireland's Gold» представляє експонати періоду стародавнього «золотого століття», «Prehistoric Ireland» – експонати повсякденного ужитку, «Viking Age» складається з археологічних знахідок періоду вікінгів (IX-XII ст. н. е.), а «Ancient Egypt» – одна з найбагатших світових музейних колекцій єгипетської археології [59].

8) Трініті Коледж – одна з найбільш визначних пам'яток міста. Заснований королевою Єлизаветою I у 1592 р., цей університетський комплекс відомий безліччю прекрасних старих будівель і мощеними кам'яними прямокутними двориками між сірих будівель бібліотеки (1591 р.). Однак його головним «скарбом» є Келлс Бук – священний рукопис, що датується 800 р., що робить її однією з найстаріших книг у світі. Шедевр розміщений у Колонадах бібліотеки [58].

9) Історичний музей Дубліна розповідає про життя середньовічної Ірландії в ігровому форматі, тому є особливо цікавим для дітей. Експозиція музею складається з тематичних сцен – селянського життя, середньовічної вулиці, походу вікінгів, торгового порту. Всі експонати можна фотографувати, торкатися, а одяг – приміряти.

10) Королівський Ірландський Яхт-клуб. Був заснований 1851 року, і з тих пір користується великою повагою у шанувальників морського туризму за якість обслуговування та красу, як і мініатюрна гавань Сендікоув, поруч з якою розташовано обладнане ще в XVIII ст. місце для купань, популярне і понині під назвою Джентлменс Бесінг Плейс, а також відомий форт Форті Фут (названий

так на честь 40-го Футового Полку). Це один з небагатьох збережених до цих пір столичних фортів.

Ірландські форти заслуговують на окрему увагу. Вони були озброєні 18 або 24 футовими гарматами, встановленими на рейках на верхній частині брустверів або перед самим фортом, і представляли собою досить грізні фортифікаційні споруди. Товщина захисних стін складала приблизно 2,5 метра. Майже всі форти збереглися, деякі з них були згодом переобладнані у заклади харчування або житлові будинки.

11) Музей віскі «Джеймесон» розташовується саме на тому місці, де з кінця XVIII ст. готували віскі. Музей швидко став популярним не тільки в Ірландії, а й далеко за межами країни. Під час екскурсії туристи можуть дізнатися, як готувався цей напій більше двох століть тому, які інгредієнти і секрети витримки зробили його одним з найпопулярніших віскі в світі.

12) Музей пива Гіннес – одна з культових пам'яток Дубліна. Він відкрився в 2006 р. Як і у вищезгаданому музеї, турист під час екскурсії дізнається про тонкощі процесу варіння пива, які інгредієнти використовується, а також про Артура Гіннес, пивовара. На першому поверсі музею розташований невеликий сувенірний магазин, в якому можна придбати шоколадки та оригінальні цукерки з пивної начинкою. Улюблене відвідувачами місце – зал, де відбувається дегустація, – розташоване на шостому поверсі музею [60].

Пам'ятки Лімерика. Саме це місто дало світу п'ятирядкові вірші – лімерики:

1) Замок короля Джона (XIII ст.). Він та його ровесник – кафедральний собор діви Марії – предмет гордості жителів міста. Це, мабуть, найбільш неприступна англійська фортеця, яка охороняла західне узбережжя Ірландії. Прекрасний зразок норвезької фортифікаційної архітектури. Нещодавно цей замок був трансформований в музей, в якому експонується античне озброєння (катапульти і тарани), і розповідається про роль замку, яку він зіграв у драматичній історії Лімерика [58].

2) Замок Глайн, графство Лімерик. Селище Глайн розташоване на південному березі гирла річки Шеннон. Лицар Фітджеральд, який керував цими місцями біля 700 років тому, побудував тут замок, навколо якого утворилося село. Залишки цього замку ще збереглися. Пізніше, у 1770 рр., у західній частині села був побудований у георгіанському стилі інший замок, куди і переїхала жити династія Фітджеральд. Замок має значну колекцією картин. Навколо замку розташований чарівний парк [61].

З визначних пам'яток міста Корка найбільш відомі:

1) Протестантський Собор Святого Фінбарра був заснований в XIII ст. З ранніх джерел опису даної місцевості відомо, що ще в VII столітті на місці собору було давнє капище та інші культові споруди кельтських поселень. На початку 90-х рр. XVII ст. будівлю собору було зруйновано в ході військових дій між Яковом II і Вільгельмом III. Подальше відновлення будівлі собору відбулося лише через майже два століття, у 1865 р. Собор належав до протестантської конфесії і був унікальним серед храмів, що належать до цього напрямку християнства. Його унікальність визначається в першу чергу прикрасами, яких практично не буває на спорудах даного типу. Сучасна будівля собору має три шпиля, прикрашених різними візерунками з каменю. Вхід у храм оздоблений різними візерунками. Дзвіниця собору прикрашена величезними курантами. Внутрішні приміщення храму також прикрашені різними візерунками. Стеля вкрита легким позолоченим розписом із зображенням Христа в оточенні ангелів [62].

2) Замок Бларні. Один з найвідоміших замків Корку. Високо в його вежу вмонтований Камінь Бларні. За легендою, господареві замку камінь подарувала відьма, яку він врятував, коли та тонула, і тепер камінь приносить удачу і дає дар красномовства. Цей замок знаходиться південно-західніше села Бларні. Розташований на скелястій височині, навколишня паркова зона була створена в XVIII столітті. Замок був побудований для сім'ї МакКарті в 1446 р., яка покинула цей замок у XVII столітті. Але в XIX столітті знову повернулися в ці місця, оселившись в збудованому неподалік особняку. Легендарний камінь

«Блерні Стоун» знаходиться трохи нижче сторожової стіни. У народі існує повір'я: хто поцілує камінь Бларни Стоун, набуває прекрасний дар красномовства. Витоки цього повір'я невідомі. Існує гіпотеза про те, що в XVI столітті один з нащадків династії МакКарті, герцог Дермот, володів дивовижним даром красномовства [63].

3) Північний берег річки в області Шандон – цікава історична частина міста. Пам'ятки на південному березі включають протестантський Собор Святого Фінбарра, Музей Корка, в'язницю Корка, побудовану в XIX ст., мерію, багато броварень, церков та соборів.

Також варто зазначити, що значна частина пам'яток Ірландії розташована поза територією великих міст, серед яких виділяються замки, особняки, монастирі, абатства та інші об'єкти. Наводимо їх коротку характеристику:

- Монастир Клонмакнойс, розташований на березі річки Шеннон, неподалік від міста Атлон, є одним з найперших і найбільш релігійно шанованих ірландських монастирів. Монастир був заснований у 545 р. святим Кіараном, усього за кілька місяців до своєї смерті. Його усипальня є місцем паломництва, а сам монастир відомий як один з ірландських центрів літератури і мистецтва. На території монастиря є усипальні декількох ірландських королівських династій, включаючи династії Тара і Конначт. Збереглися останки двох високих кельтських хрестів, чотирьохсот надгробних плит, що датуються VIII, IX і X століттями, привабливі дві круглі старовинні вежі, вісім церков. У західному крилі, датованому X століттям, текст на камені оповідає про святого Кіарана та місцевих королів, які володіли цими монастирськими землями. Також примітне цікаве різьблення на дверях соборної церкви [64].

- Форт Грейнен Айлех у графстві Донегал, розташований у горах Грінан. Оборонна споруда складається з величезної кам'яної фортеці, збудованої приблизно в VI столітті нашої ери, і трьох земляних насипів, які оточують фортецю. Насипи, загальною площею близько гектара, були споруджені приблизно в бронзову або залізну добу. Цей форт, оплот королівства Айлех,

контролював та панував на стратегічно важливому шляху тих часів. З цих місць також відкривається прекрасний панорамний вид на околиці.

- Особняк Рассборо, Блессінгтон, графство Віклов. Це один з перших ірландських особняків, побудованих в неокласичному стилі. Особняк був побудований у 1740-х рр. для дублінського пивовара Джозефа Ліссона, першого графа Майлтоунського. Особняк облицьований гранітом. Внутрішній інтер'єр прикрашений екстравагантною штукатуркою. В середині розміщена непогана колекція картин [65].

- Замок Кул, графство Фермана. З цих місць правила династія графів Білморських. Ця нещодавно відреставрована елегантна споруда була побудована наприкінці XVIII століття в класичному стилі. Фасад виконаний з портландцементу, але, тим не менш, інтер'єр є напрочуд простим. Розташоване поруч озеро є постійним місцем проживання диких лебедів.

- Замок короля Джона, Карлінгфорд, графство Лаут. Маленький морський порт Карлінгфорд розташований на майже не зіпсованому цивілізацією півострові Кулі Пенінсула. Тут же розташована і оглядовий майданчик (побудований у 1935 р.) для спостереження за морською затокою Карлінгфорд-Лох. Руїни замку, який був побудований в XII столітті, розташовані на стратегічно важливій ділянці, біля берега. Замок був побудований за наказом короля Джона, який зупинявся в цьому замку для підготовки нападів на свого ворога Гуго де Ласі. Ширина шляху в'їзду в замок була створена таким чином, що вершники в'їхати в замок могли тільки поодиночі. Серед руїн замку збереглися південно-західна башта і західна стіна [58].

- Замок Беллайлі графство Голвей. Замок Беллайлі довгий час був домом відомого ірландського поета Вільяма Батлера Єйтса. Вежа замку Беллайлі – «Тур Беллайлі», побудована в XVI столітті, героїня однієї з поем Єйтса, розташована північніше від міста Горт. У цій замкової вежі Єйтс проживав у 1920-х рр. Тут же він і написав свою поему «The Tower». Після того як поет виїхав з цих місць, вежа була в запусітні та руйнувалася. У 1965 р. вона була відреставрована і в ній відкрили музей Єйтса.

- Замок Кахрах, графство Тіпперері. Один з найбільших ірландських замків. Розташований у досить великому місті Кейр. Він знаходиться на березі річки Шур. Замок був побудований у XV столітті. У 1840-х рр. замок був досить невдало відреставрований. Тим не менш сама споруда та інші супутні архітектурні особливості створюють досить глибоке враження про замок. Замок був частково пошкоджений у 1650-х рр. Кромвелем. У стінах замку є музей, присвячений подіям тих часів. Тут також є досить цікаві експозиції про гельське право і звичаї [66].

- Особняк Кастелтоун, графство Кілдер, розташований на березі річки Ліффі у містечку Кілбрідж. Особняк Кастлтоун був побудований у 1772 р. для члена ірландського парламенту сера Вільяма Коннолі. Цілком можливо, це найбільший приватний будинок в Ірландії. Центральна частина будівлі побудована в стилі раннього георгіанського класицизму. Над проектом і будівництвом цього будинку працювали найкращі архітектори тих часів, включаючи архітектора будівлі ірландського парламенту, талановитого Едварда Ріерсе. Будівлю нещодавно було відреставровано.

- Скребо, Ньютаунардс, графство Даун. У районі гори Скребо домінує пересічений ландшафт, основою якого є вулканічні породи, покриті піщаником. Сама гора увінчана баштою, побудованої тут у 1857 р. на честь пам'яті третього маркіза Лондондеррі. Вежа, складена з похмурих базальтових брил і пісковіку, нині є музеєм, присвяченим історії цих місць, починаючи з XIX століття. З гори відкривається прекрасний панорамний вид на озеро Стренфорд [67].

- Особняк Вестпорт, графство Мейо. По сусідству із затишним містечком Вестпорт розташований особняк, побудований у 1730-х рр. архітектором Джеймсом Уаттом для маркіза Слайдського. У 1778 р. особняк був перебудований, до архітектурного ансамблю було додано декілька прибудов. У цьому особняку, розташованому своїм фасадом до морського узбережжя, створена особлива атмосфера для відпочинку, в інтер'єрі якого гармонійно поєднані сучасні та старовинні елементи декору. На території особняка працює

служба по вивченню приливно-відливних впливів морської затоки Клі Бей. Також тут є невеликий зоопарк [58].

- Замок Донегол, графство Донегол, побудований на початку XV століття, навколо якого утворилося місто, був головним оплотом цих місць, що дав ім'я графству Донегол. Він був побудований королем Редом Х'ю II у 1505 р.. Згодом замком володіла династія О'Доннел. Вони вдосконалювали його, включаючи унікальний камін у банкетній залі. Починаючи з XVII ст., у замку проживала родина члена ірландського парламенту сера Базилія Брука.

- Замок Дансолі, графство Дублін розташований у трьох милях від містечка Фінглас, складається з величної неприступної житлової триповерхової прямокутної вежі. Замок був побудований у XV столітті Томасом Планкетом, головним суддею королівської ложі. Розташована по сусідству каплиця була побудована 1573 р. сером Джоном Планкетом, який також був головним суддею королівської ложі.

- Абатство Хор (Hore Abbey). Неподалік від містечка Кешел, графство Тіпперері, в центрі так званої «золотої долини» здіймається могутня самотня скеля Кашел, на вершині якої, оточеній кам'яною стіною, знаходиться те, що залишилося від королівського міста стародавньої Ірландії – стародавня фортеця Великих королів Манстера. Протягом століть і до 1111 р. королівське місто було резиденцією Великих королів Ірландії, поки останній король Манстера не передав замок у володіння архієпископа. І саме з тих самих пір королівську фортецю стали називати «Кашелське абатство». За 300 метрів від нього, біля підніжжя Скелі Кашел знаходиться дивовижне і цікавіше місце, ніж саме Кашелське абатство, і ім'я йому – абатство Хор. Відомо, що це абатство було побудовано в 1266 р. ченцями ордену Бенедиктинців. Це одне з найзагадковіших та найдивніших абатств в Ірландії [68].

- Глендалох – льодовикова долина в графстві Віклов. Ця долина відома своїм середньовічним монастирем. Монастир заснований в VI ст. св. Кевіном і до XII ст. відігравав значну роль у церковному житті Ірландії. У 1398 р.

англійські солдати вигнали з нього останніх ченців, після чого він став церквою місцевого значення і місцем паломництва [69].

- Тара – долина Великих королів Ірландії. Це одне з найбільш «чарівних» місць острова. Вона була релігійним центром ще за часів кельтів, однак поселення тут виникли набагато раніше, і навіть тоді це місце вважалося сакральним. Саме тут проводилися релігійні обряди, під час яких друїди розмовляли з богами. Для друїдів сакральне місце означало «центр світу», місце, де з'єднувалися магічні потоки.

- Замок Кашел, офіційна резиденція короля Манстера, розташований в однойменному місті, столиці графства Тіпперері, Манстер. Також відомий як Скеля Святого Патріка. Більшість збережених будівель відносять до XII-XIII ст. У якості музею замок відкритий цілий рік [58].

Отже, за результатами опрацьованих матеріалів можна зробити висновок, що Ірландія напрочуд багата визначними пам'ятками. Цікавим є той факт, що значна частина пам'яток культури та історії розташовані не тільки на території великих міст, а й в невеликих містечках, селах чи віддалених місцевостях. Також, окрім історичних архітектурних пам'яток, ірландці цінують свої традиції та культурну спадщину, що знайшло своє відображення, наприклад, в багатьох фестивалях.

2.3. Заклади розміщення та харчування

Заклади розміщення Ірландії є досить різноманітними, та надають туристам широкий вибір типів розміщення, такі як, наприклад, готелі різного рівня та класу, котеджі та заміські спа-комплекси, малі сімейні пансіони з садами в сільській місцевості, гестхауси та навіть замки, які є особливістю готельного господарства острова. Гості можуть бути впевненими, що їх завжди очікуватиме широковідома гостинність ірландців та незмінна дружелюбність.

Заклади готельного господарства зареєстровані в Міністерстві транспорту, туризму та спорту Ірландії та проходять через інспекторські перевірки [70]. Ірландія має відносну невелику кількість закладів розміщення – 2757 точок розміщення (для порівняння, у Франції станом на 2018 рік ця цифра становила більше 18000), а саме:

- готелі: 823 на 147883 місць;
- гестхауси: 155 на 4870 місць;
- B&Bs (постіль та сніданок): 925 на 9437 місць;
- заклади самообслуговування: 379 на 11479 місць;
- кемпінг та стоянки: 88 на 30317 місць;
- хостели: 86 на 7324 місця;
- заклади категорії “Welcome Standard”(тобто ті, що отримали спеціальну сертифікацію): 301 на 12088 місць [71].

Місткість готелів розподілена не рівномірно по країні. Чотири графства – Дублін, Керрі, Голвей та Корк мають більше половини (56%) від загальної кількості готельних номерів, адже в цих місцевостях більший туристичний попит. Fáilte Ireland зазначає, що в Дубліні, Кілкенні та Голвеї існує можливість для подальшого розвитку готельного господарства [72].

Показники туристичного бізнесу в Голвеї, Корку та Кілкенні відчутно зросли за останні п’ять років. Середній річний показник завантаженості готелів

в містах Голвей та Корк були 80% та 82%, а середня вартість номера становила €108 та €103 відповідно в 2018 році.

Однак, сезонний характер попиту в цих двох містах суттєво відрізняється. Так, наприклад, у 2018 році показник вартості за номер у період чотирьох пікових місяців (червень-вересень) у Голвеї у 2,4 рази перевищував цей показник за зимовий період (листопад-лютий). В свою чергу, коефіцієнт сезонності у Корку складав 1,6 рази

Планувалося створення 700 нових номерів в Голвеї, 350 з них будуть готовими до кінця 2020 року, ще 200 номерів принесе один з чотирьох проектів (розігрується тендер). Більшість нових номерів територіально знаходяться у центрі міста або поруч із центром.

У Кілкенні перспективи не такі широкі – лиш 40 нових номерів очікуються до кінця 2022 року, а проект розширення готельної місткості все ще на стадії розробки.

Корк планує розширити можливості розміщення туристів за рахунок будівництва нових хостелів та гестхаусів [73].

Заклади харчування також є важливим елементом інфраструктури сфери гостинності. Кошти, витрачені туристами на споживання продуктів харчування та напоїв складають 35% валютних доходів від туризму.

Уряд Ірландії планує подальше зростання доходів від сфери гостинності, в якій гастрономія відіграє не останню роль, оскільки гастротуризм допомагає збільшити час перебування відвідувачів на острові та рівень їх витрат.

За даними дослідження, проведеного Drinks Industry Group of Ireland (Ірландська алкогольна промислова група) в 2017 році, в Ірландії налічується 2406 зареєстрованих ресторанів, що не є надто великим показником для туристичної країни. Проте, кількість пабів значно перевищує кількість ресторанів, адже експерти нарахували 7193 паби на території країни.

Додатковою метою дослідження було виявлення внеску від продажів алкоголю в закладах розміщення та харчування, а також прибуток, котрий це приносить локальній економіці країни. Також за мету було взято визначення

ризиків від високих акцизних податків на алкоголь (другий найвищий акцизний податок у Європі) та вплив на його попит серед туристів, особливо з Великобританії.

Наприклад, у Тіпперарі цей сектор забезпечує робочі місця у кількості 4000 і виплачує 87 мільйонів євро заробітної плати, тоді як у Західному Дубліні в галузі працює 6290 людей і виплачується 140,8 мільйонів євро заробітної плати [74].

Отже, кількість зареєстрованих та перевірених закладів розміщення та харчування в Ірландії не є надто великою. На сьогоднішній день ця цифра корелює із туристським попитом, однак, для подальшого розвитку необхідні певні кроки з розбудови та розширення ресторано-готельного комплексу країни.

Можна зробити висновок, що туристів, які відвідують Ірландію, вельми цікавлять місця з яскраво вираженим національним колоритом, а саме стародавні замки, переобладнанні в готелі, затишні гестхауси, та, звичайно, паби із традиційним ірландським алкоголем. Під час подорожі, туристи віддають особливу перевагу саме таким місцям.

Розділ 3. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ІРЛАНДІЇ. СТРАТЕГІЯ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВІДІВ ТУРИЗМУ

3.1. SWOT-аналіз ірландського туризму. PESTEL-аналіз регіону

SWOT-аналіз (або SWOT-матриця) – це метод стратегічного планування, який використовується людиною чи організацією для виявлення:

- сильних (Strengths) сторін проекту;
- слабких (Weaknesses) сторін проекту;
- можливостей (Opportunities), що відкриваються при реалізації проекту;
- загроз (Threats), пов'язаних з його здійсненням, пов'язаних із бізнес-конкуренцією чи плануванням проектів [75].

Він призначений для конкретизації цілей бізнесу чи проекту та визначення внутрішніх та зовнішніх факторів, сприятливих та несприятливих для досягнення цих цілей. Користувачі SWOT-аналізу часто задають і відповідають на запитання, щоб створити змістовну інформацію для кожної категорії, щоб зробити інструмент корисним та визначити їх конкурентну перевагу. SWOT описується як перевірений інструмент стратегічного аналізу [76], але його також критикували за його обмеження.

SWOT-аналіз може бути ефективно використаний для побудови організаційної чи особистої стратегії. Кроки, необхідні для виконання стратегічно орієнтованого аналізу, включають визначення внутрішніх та зовнішніх факторів (використовуючи популярну матрицю 2x2), вибір та оцінку найважливіших факторів та виявлення взаємозв'язків між внутрішніми та зовнішніми ознаками.

Наприклад, міцні відносини між сильними сторонами та можливостями можуть запропонувати хороші умови в компанії та дозволяти використовувати агресивну стратегію. З іншого боку, сильна взаємодія між слабкостями та

загрозами може бути проаналізована як потенційне попередження та порада щодо використання оборонної стратегії.

Також матриця SWOT може бути використана для:

- дослідження нових рішень для вирішення проблем;
- визначення бар'єрів, які обмежуватимуть поставлені цілі та завдання;
- визначення найбільш ефективного напрямку розвитку;
- ідентифікації можливостей та обмежень подальших змін [77];
- як ефективний засіб мозкового штурму при пошуку нових цілей, існуючих чи потенційних проблем, методів їх вирішення і т.д.;
- підвищення «правдоподібності» інформації, яка подається під час виступів, доповідей, конференцій [77].

Аналіз PEST включає в себе політичні (Political), економічні (Economic), соціокультурні (Socio-cultural) та технологічні (Technological) фактори макросередовища, або зовнішнього середовища, що використовуються в складі сканування компонентів зовнішнього середовища при стратегічному менеджменті. Цей тип аналізу є частиною зовнішнього аналізу під час проведення стратегічного аналізу або ринкових досліджень і дає огляд різних факторів макросередовища, які слід враховувати. Це стратегічний інструмент для розуміння зростання чи падіння ринку, ділової позиції, потенціалу та напряму діяльності.

У роботі використано популярну у Великобританії варіацію аналізу, PESTEL або PESTLE, в яку додаються юридичні (Legal) та екологічні (Environmental) фактори [78].

Для кращого розуміння соціо-економічної ситуації в Ірландії та місця туризму в господарчій системі країни буде наведено SWOT-аналіз туризму в Ірландії, а також PESTLE-аналіз внутрішнього середовища в країні за останні 10 років.

Отже, спершу пропонуємо розглянути фактори, які були детерміновані як сильні сторони:

- Економіка Ірландії зміцнішала, що є однією з головних сил ринку. При сильнішій економіці та більш високих рівнях доходу люди мають більшу купівельну спроможність. Це дає можливість збільшити обсяг продажів товарів та послуг. Низький податок для корпорації, який становить 12,5%, стимулює економічне зростання та відкриття в Ірландії філіалів міжнародних туристичних компанії та готельно-ресторанних комплексів [79].

- Люди: ірландський народ має репутацію доброзичливих, приємних та дотепних людей – позитивний фактор для країни, який посилює її конкурентоспроможність у порівнянні з іншими країнами Західної Європи.

- Пейзажі: сільська місцевість Ірландії значною мірою сприймається як незабруднена та не зіпсована урбанізацією і тому є надзвичайно привабливою для відвідувачів. Сільська місцевість країни багата природними і рукотворними туристичними пам'ятками [79].

- Спадщина: культурний та історичний туризм, екскурсійний туризм – сегменти з найбільшим потенціалом зростання. Ірландія має безліч культурних пам'яток, які відображають багатосотлітню ірландську історію, такі як замки, монастирські центри та середньовічні фортифікації [79].

- Музика: країна славиться своєю традиційною музикою та піснями, в яких оспівують омріяну незалежність або повсякденне життя. Виконуються вони під ріл, джигу та кейлі. Зараз став популярних “sean-nós” (з гаел. «старий стиль») – стиль виконання пісень і танців на старий манер.

- Їжа: як правило, чиста та вирощена в екологічних умовах, тому має гарну репутацію. Традиційну кухню можна скуштувати майже в будь-якому пабі, яких у країні безліч. У морях навколо острова процвітає риболовство, що приносить велику кількість морепродуктів. Спорт та активний відпочинок: серед заходів відпочинку, якими турист може насолоджуватися в Ірландії, є піші прогулянки, риболовля, гольф, їзда на велосипеді та верхова їзда [79].

- Високий рівень інвестицій: сфера туризму за останні роки отримала великі інвестиційні надходження як від держави, так і від приватного сектору в

сфері розміщення, місцях особливого інтересу, туристичних пам'яток та у сфері підготовки персоналу

- Легкий доступ до острова: авіакомпанії пропонують широкий спектр конкурентоспроможних транспортних послуг, також на острів можна дістатися морем, адже Ірландія добре обслуговується паромними компаніями [79].

- Велика кількість різноманітних заходів та фестивалів: острів славиться своїми музичними фестивалями та святами. Всесвітньо відомий день святого Партіка щороку привертає велику кількість туристів до Ірландії.

До слабких сторін відносяться такі наступні фактори:

- Інфраструктура: у країні є проблеми з розвитком інфраструктури, що перешкоджає транспортуванню, а також руху товарів та послуг. Держава потребує вдосконалення внутрішньої системи перевезень, щоб полегшити рух людей, товарів та послуг. Сьогоднішній рівень інфраструктурі та розміщення знаків дорожнього руху гальмує рівень розвитку автомобільних подорожей островом [79].

- Погода: Ірландія не сприймається як «сонячне» місце, її надто вологий клімат, що відвертає певну категорію туристів.

- Транспорт: необхідно збільшити розміри державних інвестицій у сфері внутрішніх транспортних послуг на острові для полегшення подорожей для відвідувачів [79].

- Відсутність національного конференц-центру: діловий туризм, тобто подорожі з метою участі у конференціях, семінарах, ділових зустрічах чи просто заохочувальні корпоративні поїздки, є прибутковим елементом туристичного бізнесу. Дослідження показують, що середньоденні витрати «ділового» туриста значно вищі, ніж відвідувачів, які приїхали з метою відпочинку. Діловий туризм інтенсивно конкурентоспроможний у всьому світі, тому відсутність національного конгрес-центру в республіці продовжує гальмувати ріст ділового туризму.

- Відсутність відомих пам'яток: Ірландії бракує всесвітньо відомих пам'яток, які б туристи прагнули відвідати, таких як, наприклад, Ейфелева Вежа чи Біг Бен [79].

- Слабка реклама: острову бракує сильної рекламної кампанії, яка могла б залучити нові туристичні потоки до країни, особливо за межами головних країн – відвідувачів, де реклама Ірландії фактично відсутня.

- Мала кількість пакетних турів: острів не надто спеціалізується на пакетних турах, подібний вид відпочинку, як правило, розробляють іноземні туристичні агенції самостійно.

- Слабкий сектор роздрібних продаж: дана слабкість означає, що країна не може вдовольнити гостей, які зацікавлені в шопінгу.

- Відсутність дешевих способів розміщення: ситуація з ірландськими готелями, їх числом та цінником відштовхує бюджетного туриста.

- Одноманітні міста, містечка та села: по суті, гості не бачать сенсу подорожувати різними містечками та селами, вважаючи їх одноманітними, а отже обмежуються великими містами, такими як Дублін, Корк чи Лімерік, що призводить до слабкої дистрибуції коштів, зароблених туристичною сферою до сільської місцевості, внаслідок чого, місцеве населення (фермери) не є зацікавленими у розвитку домашнього туризму, і через це втрачається потенційний прибуток [79].

Перед туристичною сферою острова відкриваються наступні можливості:

- Уряд надав можливість відповідним департаментам змінювати закони, які перешкоджають міжнародній торгівлі, а отже є ймовірність, що це створить плацдарм для створення бажаної синергії, яка буде урізноманітнювати умови на ринку [80]

- Розширення та покращення доступу до острова: збільшення частки прямих рейсів за конкурентними цінами з ключових країн-відвідувачів будуть необхідними для досягнення майбутнього зростання. Однак, ірландські аеропорти потребуватимуть вдосконалення та покращення умов. Також є необхідним будівництво нових аеропортів.

- Розширення туристичного бізнесу завдяки туристам із Східної Європи, Китаю та Азії: протягом найближчого десятиліття очікується зростання туристичного потоку з країн Східної Європи та Азії. Кількість подорожей зростатиме прямопропорційно кількості особистих доходів резидентів даних країн, що стане причиною розширення туристичного ринку Ірландії [78].

- Очікуваний приріст туристичних потоків з країн Північної та Південної Європи: Італія, Іспанія та північні країни сприяли зростанню туристичного бізнесу в Ірландії за останні роки. Туристичний потік з даних напрямків має потенціал для подальшого розвитку та росту.

- Розвиток ділового туризму: плани будівництва Ірландією національного конгрес-центру максимізують потенціал розвитку ділового туризму в країні.

- Розвиток так званого «сірого» туризму: подорожі Ірландією є максимально привабливими для туристів віком 55+. Прогнозується, що даний віковий сегмент туристичного ринку у 2020 рр буде найчисельнішим у Західному світі.

- Розвиток бренду країни: імідж острова Ірландія як зеленого, без'ядерного та екологічного місця, репутація народу як відкритого та дружелюбного приваблює відвідувачів.

Останній пункт аналізу присвячений істотним загрозам, які постають перед ірландською сферою туризму:

- Зміни вподобань споживачів: спостерігається зростання тенденції до короткотривалих подорожей та частіших, проте коротших поїздок. Час, відведений на подорож, може не дозволяти гостям відвідувати місця, віддалені від пункту їхнього прибуття, таких як аеропорти та поромні термінали, тобто далі одного міста. Це впливає на регіональний розподіл відвідувачів по острову та їхні витрати. Менша кількість ночівель означає менший дохід, отриманий підприємствами туристичних послуг.

- Нові конкуренти: у Європі розвиваються нові пункти DESTИНАЦІЙ, які будуть дешевші і до яких простіше дістатися, що вплине на кількість туристів, які будуть відвідувати Ірландію.

- Зміни в образі життя ірландців: народ працює довше та веде зайнятий образ життя. Унікальність ірландського народу – неспішний темп життя стає менш розповсюдженим, особливо серед молодого покоління.

- Негативний образ прикордонних територій: історичні реалії минулого сторіччя, конфлікти та діяльність ІРА все же залишаються в пам'яті туристів, особливо старшого покоління, що впливає на імідж деяких регіонів республіки та Північної Ірландії.

- Брак інновацій у туризмі: за останні роки швидкість інноваційного розвитку зменшилася, що призводить до ситуації, коли гість, котрий не вперше відвідує Ірландію не знайде нових форм відпочинку та дозвілля.

- Внутрішні економічні проблеми: економічні кризи, короткотривалі або довготривалі періоди спаду ділової активності - серйозні загрози, з якими стикаються загалом усі суб'єкти господарства, і туризм не є винятком. Підприємства туристичного бізнесу, особливо нововідкриті чи іноземні, які тільки збираються вийти на ірландський ринок, бояться цих економічних спадів, а також жорсткої конкуренції з боку організацій, які уже надають подібні послуги громадськості [80].

Далі будуть наведені результати PESTEL-аналізу, починаючи з його політичного аспекту.

Ірландія – суверенна, незалежна, демократична держава з парламентською системою правління. Главою уряду є Тишех (Taoiseach). Танешт (Tánaiste) є віце-прем'єр-міністром. У країні існує 15 урядових відомств. Тишех та міністри спільно формують уряд відповідно до ірландської конституції, якому належить виконавча влада. Закон Ірландії заснований на загальному законодавстві та законодавчих актах, прийнятих Ерахтас (Oireachtas), тобто Національним парламентом, який складається з президента і двох палат: Дойл Ерен (Dáil Éireann), Палата представників та Сенат Ерен

(Seanad Éireann), тобто Сенат, функції та повноваження яких регулюються Конституцією Ірландії. Резиденція парламенту розташована в Ленстер-хаус (Leinster House), у Дубліні [81].

Президент Ірландії виконує функції глави держави і обирається безпосередньо народом. Діючим президентом, обраним у 2011 році, є Майкл Д.Хіггінс. Він обирається на сім років і може займати посаду не більше двох термінів. Президент виконує здебільшого церемоніальну роль. В Ірландії є 114 місцевих органів влади. Вони надають широкий спектр послуг, включаючи освітні, охорони здоров'я, житлові, транспортні, послуги водопостачання, утилізацію відходів та благоустрою [81].

Сучасна Ірландія є нейтральною, мирною країною, а війна і тероризм обходять країну. Отже налагодження бізнесу в Ірландії цілком безпечно. Ірландський уряд можна вважати м'яким у питаннях регулювання цін, тобто немає законодавства, яке буде регулювати максимальні чи мінімальні ціни будь-яких товарів чи послуг.

До економічних даних відносимо наступне:

в економіці Ірландії переважає сфера послуг. Ірландія вважається найбільшим експортером послуг у світі. Так, наприклад, сфера послуг у 2014 році внесла майже 72% до загального ВВП. В останні кілька років економіка Ірландії пройшла через трансформацію і перетворилася з економіки, орієнтованої на сільське господарство, до так званої економіки знань (або інноваційної економіки). Економіка знань тепер базується лише на послугах та високотехнологічних галузях, які займаються торгівлею, інвестиціями та промисловістю [82].

Країна пережила глобальну рецесію в 2009 році, але сильні фундаментальні фактори економіки допомогли країні вийти з кризи. Гірнична промисловість та видобуток корисних копалин додають до ВВП ще близько 25 %. Ірландія має сильні інвестиційні можливості в ІТ-бізнесі та комп'ютерному обладнанні. Ірландія є одним з провідних експортерів ІТ-послуг та

комп'ютерного обладнання в усьому світі. Інформаційні технології також є однією з провідних промисловостей в країні.

Ірландія є країною нетто-експортером, і вона в основному експортує комерційні IT-послуги, хімічної та фармацевтичної промисловості. Економічне зростання Ірландії визначається переважно експортом, але країна також імпортує певні товари, такі як мінеральне паливо, нафта та технічне устаткування. Республіка бере інтенсивну участь у зовнішній торгівлі. Величезні інвестиційні можливості лежать у таких галузях, як організація роздрібною торгівлі, охорона здоров'я, освіта, житло, а також банківський та фінансовий сектор [82].

Молодь країни становить приблизно 55,4% від загального населення, що призводить до високого рівня внутрішнього попиту. Однак країна стикається з такими викликами, як високий борговий ризик. За даними світового банку, середній національний дохід на душу становив 41140 доларів США, і це сьомий найвищий показник у світі. В Ірландії малий рівень населення – 4,7 мільйона людей, рівень безробіття – 7,9%. Оскільки Ірландія є членом ЄС, мінімальна процентна ставка встановлюється Європейським центральним банком

Аналіз ірландського суспільства та культури здійснюється крізь призму соціокультурної категорії аналізу.

За свою історію острів Ірландія не мав велику чисельність населення навіть у порівнянні з чисельністю населення в інших подібних регіонах в Європі. Наприкінці XVIII – на початку XIX століття населення на острові зросло внаслідок буму сектору сільського господарства та промислової революції, факторів. Це призвело до подвоєння чисельності населення острова, від 4 мільйонів до 8 мільйонів. Проте, починаючи з середини 19 століття Ірландія зіткнулася з великою кількістю проблем, що призвело до відчутного зменшення приросту населення у XX столітті [83].

Гельська культура та мова є важливою частиною ірландської самоідентичності.

Ірландія – місце, куди приїжджають люди з усього світу, особливо до Дубліна, з метою подорожей та міграції. До найпоширеніших національностей, які мігрують до Ірландії, належать поляки, британці, латвійці та нігерійці. Населення Ірландії за етнічним походженням:

- корінні ірландці: 82,2%;
- інші європейці: 9,5%;
- вихідці зі східних країн: 2,1%;
- вихідці з африканських країн: 1,3%;
- інші національні групи: 1,5%.

За віросповіданням майже три чверті населення республіки – католики. Приналежність до різних конфесій населення Ірландії (католики) та Великобританії (англіканці) були причиною багатьох конфліктів та воєн. За релігійним принципом населення Ірландії поділяється наступним чином:

- 84,16 % – римо-католики;
- 2,81 % належать до англіканської церкви Ірландії;
- 1,07 % сповідують іслам;
- 0,54 % – пресвітеріанці;
- 0,99 % – православні;
- 0,9 % – християни інших конфесій;
- 2,07% – представники інших релігійних груп;
- 5,88% визнали, що не сповідують будь-яку релігію.

Англійська є найпоширенішою мовою, проте в Ірландії також розмовляють гельською, ірландською та шотландською мовами. Уряд республіки сприяє у розповсюдженні гельської, національної мови, тому було прийнято ряд рішень для популяризації рідної мови. Основна культура Ірландії – гельська, але вона зазнала впливів англо-норманської, англійської та шотландської культур. Культура Ірландії включає в себе різноманітні звичаї та традиції, мову, музику, пісні, мистецтво, літературу, фольклор, кухню та спорт [83].

Ірландія – урбанізована країна, в містах та передмістях якої проживає понад 68% населення. Культура країни до сих пір зберегла багато унікальних традицій, прийшли з тих часів, коли ірландці жили невеликими спільнотами, переважно у селах. Народ Ірландії має репутацію доброзичливих та дружніх людей. Люди в Ірландії задоволені своєю соціальною та культурною системою, мирні та добре освічені.

Технічний аспект аналізу представлений наступними фактами: оскільки технологічний прогрес швидко змінює умови праці, будь-яка сфера бізнесу, включаючи туризм, повинна зосередити свою увагу на технологічних інноваціях. Це дасть змогу підвищити свої робочі та фінансові показники у майбутньому, оскільки весь бізнес в більшій чи меншій мірі використовує та використовуватиме все більше різноманітного технологічного устаткування.

Залізнична система Ірландії базується на високотехнологічній основі. Ірландія має добре розвинену залізничну інфраструктуру, з центром у Дубліні; мережа громадського транспорту поступово вдосконалюється (що повинно внести необхідні позитивні зміни в сферу туризму). Національний департамент шляхів відповідальний за дорожню мережу країни, дорожньо-ремонтні роботи які ведуться відповідно до особливостей та потреб району. Ще одна деталь транспортної інфраструктури – відмінне та регулярне – поромне сполучення, яке працює між Великобританією та Ірландією. Перший легкорейковий транспорт в Ірландії був відкрити 30 червня 2004 року. На острові є три міжнародні аеропорти та один аеропорт національного значення, а повітряний маршрут між Дубліном та Лондоном вважається найнавантаженишим у Європі. Завдяки своєму високому рівню розвитку інфраструктури, вона здатна надавати бізнесу якісні послуги експорту товарів та послуг, а також зв'язку, сектору, який також значно підвищив рівень технологічності в останні роки [84].

Наступними пропонуємо проаналізувати екологічні фактори: чисте, свіже повітря та казкові зелені ландшафти Ірландії приваблюють мільйони відвідувачів щороку, а їх «весняний» клімат відомий у всьому світі.

Вважається, що ґрунти Ірландії в хорошому стані та вельми родючі. Найбільша частка викидів парникових газів до атмосфери надходить саме від сільського господарства – 33,1% від загальної кількості парникових газів. Транспортна та енергетична галузі спричиняють викиди ще на 19,8% та на 19,7%, що є другим та третім показниками за обсягом парникових газів відповідно. Якість повітря в Ірландії, як правило, добре, але є певні проблеми з громадським постачанням питної води. Європейська комісія запропонувала певну політику та регулювання, які захищають природні середовища проживання фауни, навколишнє середовище, підтримують чистоту повітря та води, забезпечують належну утилізацію відходів та збагачують знання населення про токсичні та хімічні речовини, а також сприяють розвитку бізнесу в умовах сталого розвитку економіки. Ця політика відображена в ірландському регулюванні. Хоча, імплементація та застосування регіональних законів про навколишнє середовище отримали змішані результати в Ірландії. Певний прогрес був досягнутий у деяких сферах, таких як скорочення кількості відходів, їх переробка та утилізація та скорочення кількості викидів із промислових об'єктів, країна все ще не спроможна повністю виконати цілі, поставлені ЄС через зростаючі викиди парникових газів від сфери сільського господарства та громадського транспорту. Загалом, прогнозовано, що забруднення парниковими газами та іншими викидами будуть на 6% до 11% нижче рівня 2005 року в 2020 році, але цільові показники – на 20% [85].

Останнім пунктом аналізу є юридичне поле країни, зокрема питання корпоративного права, трудового права та податкового права Ірландії.

Ірландське трудове законодавство розвивалося за британською моделлю. Загалом, трудове законодавство застосовується здебільшого для встановлення умов працевлаштування, захисту від несправедливого звільнення, організації робочого часу, рівності зайнятості та охорони праці. В Ірландії система оподаткування поділяється на три категорії. Прямі податки (податок на прибуток та податок на прибуток підприємств), непрямі податки (податок на додану вартість, пенсійний збір), податки на капітал (податок на придбання

капіталу, податок на приріст капіталу). Поточна ставка податку становить 12,5% для доходів від торгівлі та 25% для неторгових та інвестиційних доходів, незалежно від того, чи це акціонерне товариство або компанія з необмеженою відповідальністю [86].

Ірландське корпоративне право включає посилання на форми та вказівки необхідні для реєстрації компанії, вимоги щодо подання та відповідальності службовців компанії, бухгалтерів та аудиторів

Отже, за допомогою SWOT-аналізу було виявлено сильні та слабкі сторони туризму в Ірландії, потенційні загрози та вірогідні можливості для розвитку.

Сильними сторонами ірландського туризму є, наприклад, краса природи острова, історико-культурна спадщина та самі ірландці; слабкості – відсутність всесвітньовідомих пам'яток та національного конференц-центру; серед можливостей виділяємо зміцнення тур потоку за рахунок відвідувачів з країн Азії та головних європейських країн-відвідувачів; загрозами є брак інновації та висока конкуренція.

Через призму PESTEL-аналізу можливо дізнатися про політичний устрій республіки Ірландія, особливості економічного розвитку, ірландське суспільство (його етнічний склад та віросповідання), рівень технологічного розвитку, стан екології та юридичні фактори регулювання країни.

3.2. Використання геотуризму для поширення туризму в сільських регіонах острову

Геотуризм — це вид туризму, який підтверджує унікальність географічного місця тобто його спадщини, культури, естетики, рельєфної особливості території та унікальності місцевого населення. Геотуризм — вид подорожі, спрямований на збереження природи, культурної спадщини, традицій, вивчення історії, географії, популяризацію неповторності тієї чи іншої території, а також на залучення інвестицій. Таким чином, даний вид туризму спрямований на пізнання подорожуючими особливостей певної території, її природну, культурну чи історичну спадщину.

Геотуризм загалом часто визначають як форму туризму, що зосереджується, головним чином, на геосистемі [87]. Тим самим він сприяє та розвиває туристичні об'єкти, що представляють геологічний інтерес. Раннє визначення геотуризму як суто геологічного туризму було опубліковане дослідником цього явища Т. А. Носе [88]. Спочатку геотуризм розуміли як форму туризму, яка спеціалізується на геології та природному ландшафті.

Сьогодні геотуризм має значний спектр дефініцій. Сучасний стан використання цього терміну засвідчує, що він означає передусім специфічну форму туризму. За визначенням Т. Słomka та А. Kicińska Świederska [89], геотуризм — це розділ пізнавального туризму, що ґрунтується на вивченні геологічних (геоморфологічних) об'єктів і процесів, а також отриманні від контакту з ними естетичних вражень.

Геотуризм також розглядають як форму туризму на природних територіях та як одну із складових екотуризму [90]. Це вузькоспеціалізована та дещо специфічна форма туризму, де увага зосереджується на так званих геомісцях, до яких можна дістатися за допомогою автомобільних, піших, велосипедних і річкових трас. Багато вчених вважають, що геотуризм можна розглядати як новітню галузь прикладної геології та геоморфології, що підтримує розвиток нішових форм туризму на світовому рівні. Внаслідок цього

зростає роль геоохорони, яка таким чином набуває рівноцінного значення поряд з охороною живої природи.

Об'єктами геотуризму у першу чергу є геологічні і геоморфологічні утворення, а також природні ресурси ландшафту. В геотуризмі можна виділити кілька складових, такі як:

- 1) природні (форми, процеси)
- 2) антропогенні (туризм).

R.K.Dowling та D. Newsome [90] до природних утворень відносять: ландшафти, рельєф, геологічні структури, гірські породи, палеонтологічні утворення. Вони часто представлені вулканічними формами, карстовими чи скельними утвореннями, мінералами.

Основними туристичними компонентами геотуризму є:

- атракції (природні чи антропогенні);
- заклади розміщення (геосанаторії, бази відпочинку, готелі тощо);
- туристичні траси;
- інфраструктура обслуговування (візит-центри, інформаційні центри, заклади харчування);
- планувально-управлінське забезпечення (охорона геоспадщини, органи управління).

Основною метою геотуризму є здатність туристів отримати максимальні переваги від подорожі до території, яка має властиві їй особливості, ознайомитися з ними, при цьому не завдати шкоди, а навпаки, продовжувати зберігати та охороняти дану унікальну місцевість.

У всьому світі інтерес до геотуризму дуже швидко розвивається, однак на сьогоднішній день існує дуже мало досліджень та публікацій, які розкривають можливості, перспективи та наслідки геотуризму для природоохоронних територій та регіонів, на яких розміщені геомісця. Розвиток геотуризму – це створення геотуристичного продукту, який захищає геологічні ресурси, допомагає розбудовувати громади, пропагує та розповідає про геологічну спадщину та залучає до співпраці широке коло людей [90].

Саме через здатність геотуризму стати інструментом розвитку, природоохорони та залучення туристичного потоку до периферії та сільської місцевості нами пропонується до розгляду стратегічний потенціал геотуристичного продукту на острові Ірландія.

Економічний та соціальний вплив нестабільної внутрішньополітичної ситуації на громади Північної Ірландії та прикордонних районів Республіки Ірландія, був глибоким. Ці громади пережили тривалий громадянський конфлікт, який був особливо тяжкий протягом трьох десятиліть, починаючи з кінця 1960-х та до кінця 1990-х рр.. У прикордонних районах Республіки Ірландія дороги були заблоковані та закриті на початку 1970-х років британськими силовими структурами. Це призвело до створення окремих громад у сільських районах, втрати ними соціальної інтеграції та ділових взаємовідносин. З часом між розділеними громадами наростала недовіра, що часто призводило до цивільних усобиць на пропускних пунктах уздовж кордону. Як наслідок, можливості працевлаштування значно зменшилися і люди почали мігрувати з прикордонних районів.

Угода Страсної п'ятниці, укладена між британським та ірландським урядами у 1998 р., поклала кінець конфлікту в Північній Ірландії та започаткувала процес примирення та відновлення миру та взаємовідносин між сторонами. Сьогодні великі моральні відшкодування та інші фінансові виплати забезпечуються обома урядами за значної підтримки Європейської комісії та уряду США з метою прискорення темпів регенерації та подолання набутої недовіри.

Конфлікт, без сумнівів, торкнувся не лише соціальної сфери, а і бізнесової, призвівши до відтоку ділової та фінансової активності з регіону, а також зменшення туристичного потоку як до прикордонних територій, так і до острова загалом.

Ландшафти, геологічні утворення та скелі можуть забезпечити безконфліктний фокус спільноти різного культурного та соціального походження, щоб працювати разом задля досягнення спільної мети, наприклад,

економічної регенерації. Розуміючи це, ще на початку 1990-х рр., дві геологічні організації на острові Ірландія (Геологічна служба Ірландії та Геологічна служба Північної Ірландії) почала розробляти геотурстичний продукт на основі природних ландшафтів прикордонної зони.

Сільські громади, що знаходяться на прикордонній території північно-центральної Ірландії, постраждали та зазнали економічної та соціальної депривації внаслідок громадянського конфлікту. Тривалий конфлікт сприяв зменшенню використання сільської місцевості як об'єкту туристичної інфраструктури та перешкоджав більш повній оцінці туристами краси природних ландшафтів даних території. Розуміючи це, дві організації, що займаються геологічними дослідженнями на острові Ірландія, – Геологічна служба Ірландії (Geological Survey of Ireland) та Геологічна служба Північної Ірландії (Geological Survey of Northern Ireland), – працювали разом починаючи з 1994 р. над серією ініціатив, щоб спробувати вирішити дану проблему та допомогти налагодити складний процес примирення між розділеними громадами. Починаючи з проекту, названого «Кам'яні пейзажі» (Landscapes from Stone), у рамках фінансування виділеного програмою ЄС «Мир та Примирення» (Peace and Reconciliation) або «Мир 1» (Peace 1) [91] було створено серією популярних, привабливо проілюстрованих карт та путівників для туристичного ринку острова. На сьогоднішній день все ще існує великий попит на ці продукти, що охоплюють дванадцять північних графств Ірландії по обидва боки кордону і які отримали схвалення більшості місцевих органів влади. Остання і наймасштабніша ініціатива зараз ведеться в рамках проекту «Брейфне» (англ. Breifne), який включає в себе природні та культурні ресурси окремого географічного та геологічного прикордонного регіону, який охоплює частини графств Каван, Фермана, Лейтрім, Роскоммон і Слайго. Проект підтримується п'ятьма місцевими органами влади, а також Геологічною службою Ірландії, Геологічною службою Північної Ірландії та Університетом Ольстера. Фінансування проекту забезпечується спеціальними програмами ЄС «Мир 2» (Peace 2).

Детальніше розгляньмо зародження геотуризму в Ірландії. Початкова концепція проекту геотуризму для громадськості, яким спільно керували дві геологічні служби, вперше отримала підтримку в 1994 році, коли Міжнародний фонд для Ірландії (International Fund for Ireland) надав фінансування пілотного проекту на кордоні Каван-Ферман (рис. 3.1). Проект був спрямований на оцінку потенціалу розробки корисних копалин (зокрема гірських порід для житлового та дорожнього будівництва) та «геотуристичного» потенціалу цього району, як зазначили О'Коннор та Мітчелл [91]. Успіх пробного проекту в 1996 році спонукав обидві служби приступити до більш амбітної та стратегічної співпраці, спрямованої на поширення економічних та соціальних переваг ландшафтного туризму на північних територіях Ірландії.

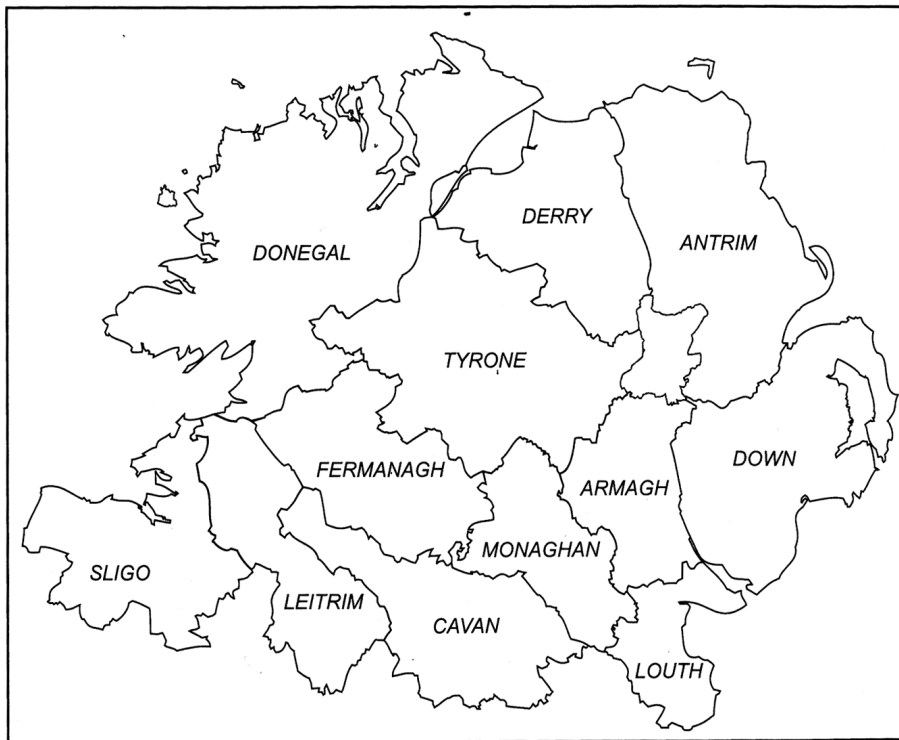

Рис. 3.1. Карта району проекту на кордоні Каван-Ферман

У 1997 році обидві служби взяли на себе нову спільну ініціативу, що базується на ландшафтних ресурсах Північної Ірландії - регіону, який охоплює графства Антрим, Арма, Каван, Деррі, Донегол, Даун, Фермана, Літрим, Лаут, Монаган, Слайго та Тайрон.

З обговорень з Фаельте Айрланд (Fáilte Ireland) та Туристичною радою Північної Ірландії (Northern Ireland Tourist Board) на початку проекту було

зрозуміло, що для підвищення обізнаності громадськості про значення ландшафтного туризму як основи для економічного відродження в регіоні буде потрібна конкретна ініціатива щодо брендингу та маркетингу, покликаних залучати відвідувачів до регіону. На ранньому етапі розробки проекту команда розробила концепцію бренду «Кам'яні пейзажі» з наступним логотипом марки (рис.3. 2). Під час етапу формування проекту були проведені переговори з усіма місцевими радами в регіоні для отримання консультацій та підтримки.

Рис. 3.2. Офіційний логотип «Кам'яних пейзажів»

Протягом усього процесу розробки продукту команда проекту підтримувала тісний контакт з радами місцевого управління та громадськими групами. Цей контакт виявився життєво важливим у підтримці цілеспрямованого підходу під час розробки продуктів, які були покликані відповідати потребам людей. За п'ять років, було розроблено чотири типи продукції:

- Карти «Кам'яних пейзажів» (Landscapes from Stone Map) – на карті регіону було визначено чотирнадцять дискретних ландшафтних зон, кожна з яких розвивалася як наслідок конкретної геологічної події чи серії подій.

Пішохідні стежки та пам'ятки культурного та археологічного значення також були позначені на карті [92].

- «Історія крізь час» (A Story through Time) – книга, яка включає ландшафтну карту, є добре проілюстрованим популярним посібником з геологічної еволюції регіону, написаним Макківером та Смітом [93].

- Серія «Explore» – серія з одинадцяти путівників для автомобілів чи велосипедів, які висвітлюють різноманіття ландшафтів регіону.

- Серія «Walk» – серія з семи піших путівників, кожний з яких містить 10 кругових маршрутів із докладною інформацією про геологію та ландшафти окремих субрегіонів.

Примірники всіх вищезазначених видань були широко розповсюджені серед торгових точок та туристичних бюро по всьому регіону, видання стають популярними серед туристів. Зважаючи на високий попит, багато з цих видань зараз перевидаються, детальна інформація розміщена на веб-сайті GSI [94]. Логотип «Кам'яних Пейзажів» виявився дуже корисним у поєднанні багатьох продуктів під один бренд та у здобутті цим брендом популярності у широкій публіки.

Успіхи пілотного проекту спонукали не зупинятися на досягнутому. Наступний проект «Бреїфне» розпочався в 2003 році і був зосереджений на високогірному регіоні графств Каван, Фермана, Лейтрім, Роскоммон і Слайго (рис.3. 3). Регіон диверсифікований географічно та геологічно, і це відображено у багатьох аспектах його культури та фольклору. Регіон охоплює приголомшливі морські пейзажі на заході, великі спокійні водні шляхи Шеннон та Ерн на півдні та північному сході, а також друмліни (невеликі згладжені пагорби овальної форми, утворені льодовиковою валунною глиною) на сході. У регіоні також міститься створений ЮНЕСКО європейський геопарк, розташований у горах Куїлка (Cuilcagh Mountains) у Мармурових аркових печерах (Marble Arch Caves) графства Фермана. Геопарк був побудований у 2001 році [95].

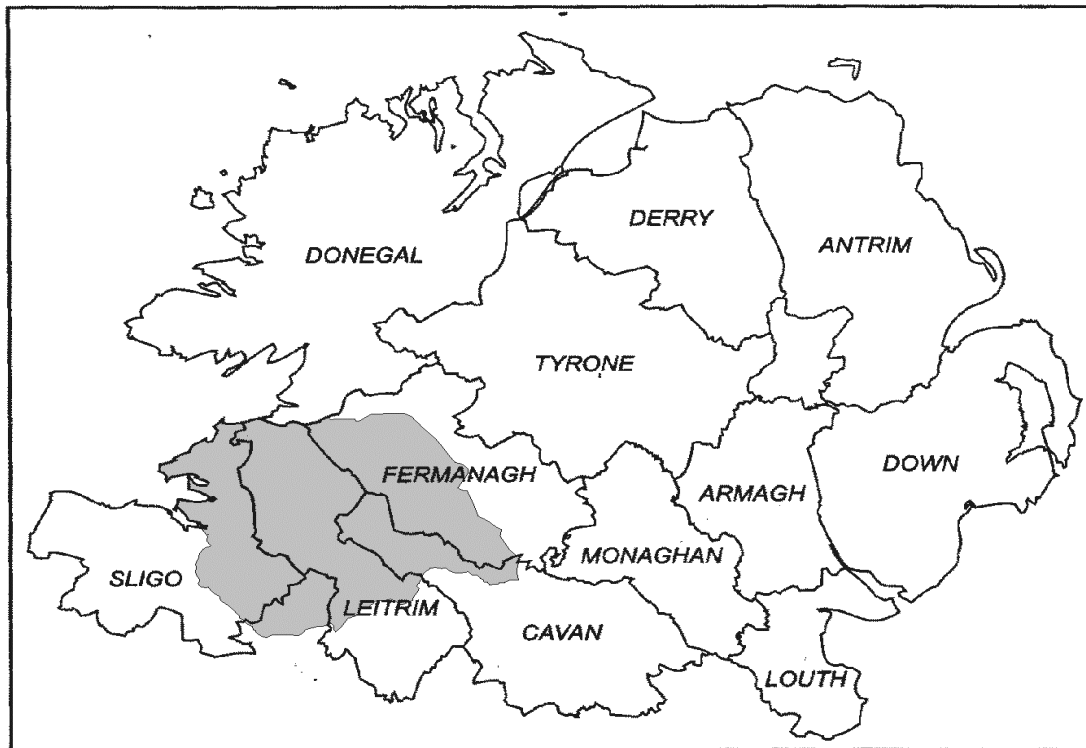

Рис. 3.3. Карта території геопарку Брейфне

Проект був спрямований на розробку екологічного, культурно-історичного геотуризмного продукту на північному заході Ірландії, районі, де туризм ще не процвітає. Брейфне – це транскордонна ініціатива з розвитку бренда, спрямована на цілісне охоплення всіх аспектів ландшафту – фізичних, культурних та історичних.

Кінцевою метою проекту було досягнення економічного відновлення транскордонного регіону та його населення через розробку нового, впізнаваного туристичного напрямку під брендом Брейфне. Команда проекту створювала всебічний природний та культурний ресурс та базу даних регіону протягом трьох років. Ця геоорієнтована база даних послужила основою для розробки конкретних продуктів, спрямованих на залучення відвідувачів до регіону, таких як:

- Путівник по Брейфне – кольоровий путівник на 200 сторінок, створений для вибагливого відвідувача, був опублікований у 2006 році і на сьогоднішній день було продано понад 10 000 примірників. Посібник охоплює геологію та ландшафти, екологію, історію та археологію Брейфне, а також містить широкий спектр різноманітної пізнавальної інформації щодо заходів у

регіоні, таких як риболовля, озерні та річкові круїзи, піші прогулянки та велосипедні траси, водні види спорту, залізниці, традиційну музику, ремесла, а також заклади розміщення та харчування.

- DVD та відео – було виготовлено 13 000 примірників компакт-дисків, на яких містилося 24-хвилинне відео із високоякісною передачею звуку, зі спеціально записаною музичною партитурою, а також інтерактивна база даних. Копія DVD-відео була включена у кожен вищезгаданий путівник.

- Вебсайт Брейфне – найкращий у своєму класі спеціалізований веб-сайт з можливостями веб-картографування, був запущений у 2006 році та привернув багато уваги.

- Дорожні знаки – привабливі мальовничі дорожні знаки були встановлені на всіх основних маршрутах регіону Брейфне місцевими органами влади, на основних туристичних об'єктах були встановлені інформаційні панелі для відвідувачів.

- Путівник по пам'яткам Брейфне – оглядовий путівник для відвідувачів, на 41 сторінці якого розповідається про головні пам'ятки регіону. Був випущений навесні 2008 року для підтримки маркетингової привабливості проекту.

Сьогодні проект Брейфне направлений на досягнення двох цілей:

1) Підвищення популярності безпосередньо геопарку та регіону Брейфне, завдяки ефективному маркетингу (диски та путівники неодноразово перевидавались та оновлювались, розповсюджувались по закладах розміщення регіону для безкоштовного користування туристами, а також поширювали під час масових туристичних заходів у Дубліні та інших великих містах [95]; оновлення власного вебсайту; розповсюдження реклами в Інтернеті).

2) Загальну популяризацію та розкриття перспективності геологічного туризму на Смарагдовому острові.

Геологічно острів є різноманітним. Регіони можуть похвалитися різноманітними геологічними утвореннями, які відносяться до різних геологічних періодів, найстаршим з яких майже 2 мільярди років (найстаршою

вважається скеля на північному острові Аїністраулл (англ. Inishtrahull), приблизно 1,7 мільярда років). Маючи великий потенціал геотуризму, перші проекти гелогічних служб острова та Брейфне показали, що такий нішовий вид туризму може мати успіх серед відвідувачів та залучити кошти до віддалених регіонів. Завдяки успіху пілотних проектів сьогодні Ірландія має три великі геологічні парки.

Досвід «Кам'яних пейзажів» та Брейфне показав, що ландшафтний туризм або геотуризм здатні сприяти відродженню економічно неблагополучних сільських територій, звичайно, за умови, що дані райони мають вагомні ресурси геологічної спадщини.

Незважаючи на те, що зовнішнє фінансування може надати критично необхідну допомогу під час стадії запуску, саме постійне залучення до співпраці та свідомість місцевих органів влади та громад є важливим для досягнення цих ініціатив у довгостроковій перспективі.

За короткий проміжок часу в Ірландії розвинувся вид нішового туризму, який привабив до острова туристів які зацікавлені в геології, та переріс у мережу національних парків. Досвід геологічного туризму Ірландії зрештою може допомогти й іншим районам Європи та світу, постраждалим від етнічних конфліктів та відтоку ділової активності, а як наслідок, зубожілих сільських місцевостях.

3.3. Фестивальний туризм як засіб залучення туристів. Вплив на приймаючу сторону

Як було визначено під час проведення SWOT-аналізу на початку розділу 3, однією з слабких сторін ірландського туризму є відсутність всесвітньо відомої пам'ятки, яка приваблювала б до країни більшість туристичних потоків. У поєднанні з іншою слабкістю – недостатньою рекламною кампанією поза межами основних країн-відвідувачів, Ірландія кількісно програє своїм європейським конкурентам у питанні залучення відвідувачів, навіть зважаючи на зростаючу популярність поїздок на острів та маркетингову кампанію організації Tourism Ireland, яка займається саме популяризацією Ірландії як пункту відпочинку на іноземних ринках.

Створення нового туристичного продукту, популяризація або реклама вже існуючих ресурсів, а також піднесення певної туристичної атракції до національного та всесвітнього рівня – процес не швидкоплинний, а навпаки, енерго- та ресурсозатратний. Більш того, результати такої діяльності можуть бути далекі від бажаних.

Звісно, Ірландія має у своєму розпорядженні різноманітні атрактивні ресурси, частина з яких була описана в розділі 2. Проте країна привертає увагу туристів не тільки завдяки природним чи історичним ресурсам, натомість, відвідувачі зацікавлені також у різноманітних подіях, які відбуваються на острові. Взагалі, події – це важливий мотиватор у туризмі, більшість головних туристичних дестинацій світу використовує їх для розвитку туризму та під час розробки маркетингових планів [96].

Подієвий туризм або фестивальний туризм — відносно новий тип туристичної діяльності, основна мета якого присвячена унікальній події. Тури, що поєднують традиційний відпочинок та участь у найбільш видовищних заходах планети, поступово завойовують все більшу популярність. Такий вид подорожі поєднує в собі чудову атмосферу свята, індивідуальні умови

відпочинку та незабутні враження. Головна особливість подієвого туризму — безліч яскравих неповторних моментів [97].

Ірландія відома своїми щорічними фестивалями. Найвідоміший з них є фестиваль Святого Патріка, який проходить по всій Ірландії, а також відзначається етнічними ірландцями та шанувальниками ірландської культури по всьому світу. Хоча день Святого Патріка відзначається 17 березня, фестиваль небесного покровителя Ірландії триває на острові більше тижня. Його програма включає паради 17-го березня, а також Скайфест (англ. Skyfest) – феєрверк, що супроводжується музикою композитора Марка МакКейба. Частина урочистостей включає Seachtain na Gaeilge, або ірландський тиждень, метою якого є популяризація ірландської мови під час святкувань. Парад у Дубліні є основною частиною фестивалю, який відвідало понад 500 000 глядачів у 2012 році [98].

В рамках святкування, як правило, проводяться паради та фестивалі, концерти традиційної ірландської музики кейлі (ірл. Céilithe), а відвідувачі урочистостей носять одяг зеленого кольору із зображенням трилисника. Також проводяться офіційні святкові заходи, такі як бенкети та бали, хоча, зараз вони вважаються архаїзмом та менше поширенні, ніж у минулому.

Спочатку паради Дня святого Патріка почала проводити ірландська громада в Північній Америці у XVIII столітті (рис. 3.4), але згодом ця традиція була підхоплена в Ірландії в XX столітті [99].

Рис. 3.4. Парад до Дня святого Патріка у Бостоні, США

Як правило, у параді беруть участь маршові групи, військові, пожежні команди, громадські організації, благодійні організації, добровільні об'єднання, молодіжні групи, університетські братства тощо. Однак з часом більшість парадів стали схожими на карнавал.

Починаючи з 2010 року, в День святого Патріка визначні пам'ятки підсвічують зеленим кольором у рамках «Глобальної ініціативи екологічного туризму» («Global Greening Initiative» та «Going Green for St Patrick's Day») (рис. 3.5). Започаткували цю традицію Оперний театр Сіднея та Скай-Тауер в Окленді, і зараз понад 300 пам'яток у п'ятдесяти країнах світу підсвічують зеленими на день Святого Патріка. [99].

Рис. 3.5. Ілюмінація туристичних пам'яток у рамках Глобальної ініціативи екологічного туризму

Ще один фестиваль, відомий у всьому світі та особливо в Європі, – це музичний фестиваль Охеґен. Вперше він був проведений у 2004 році. Зараз цей чотириденний фестиваль два роки поспіль, у 2011 та 2012рр., був визнаний найкращим європейським фестивалем у опитуванні серед фестивалів Франції, Нідерландів, Іспанії, Великобританії та інших країн.

Головними спортивними подіями на острові є щорічні чемпіонати з герлінгу (командна гра кельтського походження) та ірландського футболу. Матчі, як правило, проходять у середині вересня на дублінському стадіоні Коурк-Парк, квитки на який найчастіше повністю розпродаються. Подивитися на чемпіонати з'їжджаються представники ірландської діаспори зі всього світу.

Ще одним всесвітньовідомим фестивалем ірландської культури є Троянда Тралі (англ. the Rose of Tralee) – міжнародний жіночий конкурс, в якому беруть участь громади з ірландської діаспори всього світу. Він проходить щорічно в містечку Тралі, графство Керрі. Учасниці фестивалю змагаються в майстерності виконання національних пісень і балад. Переможницю обирають у тому числі завдяки її моральним чеснотам і «коронують» Трояндою фестивалю. Врода значення не має. Але обов'язковим є те, що потенційні «троянди» повинні мати ірландське коріння [100].

Щорічно в останній понеділок липня в місті Голвей проводяться Голвейські скачки (англ. The Galway Races). Цей захід кінного спорту користується всесвітньою популярністю і традиційно привертає значну кількість відвідувачів. У середньому за тиждень перегони відвідує близько 150 тисяч осіб.

Іншим популярним фестивалем у Голвей є міжнародний фестиваль устриць (англ. Galway International Oyster Festival), який проходить з 1954 року в останні вихідні вересня. За 60 років існування цей фестиваль був удостоєний багатьох престижних нагород і титулів; зокрема, у 2000 році газета «Sunday Times» назвала його «одним з 12 найвеличніших шоу на землі» [35], «AA Travel Guide» включив до списку семи кращих гастрономічних фестивалів Європи, поряд з Октоберфест та ін. [36].

Також з 1978 року в Голвей проходить щорічний фестиваль мистецтв, на якому представлені як виконавське, так і образотворче мистецтво. Фестиваль відбувається в липні і щороку збирає близько 150 тисяч відвідувачів.

Невелике селище Лісдунварна в графстві Клер щорічно приймає один з найстаріших фестивалів країни – фестиваль знайомств у Лісдунварні, який

проводиться з 1892 року. У вересні до Лісдунварну з'їжджаються від 20 до 40 тисяч відвідувачів з усього світу, які бажають знайти собі пару. В останні роки фестиваль став особливо популярним серед туристів з Далекого Сходу. Лісдунварнійський фестиваль є одним з найбільших фестивалів знайомств в Європі.

Музичний фестиваль Електричний Пікнік (англ. Electric Picnic) проводиться з 2004 року в селищі Страдбаллі, графство Лііш. У порівнянні з іншими музичними фестивалями, організатори цього дійства надають більшого значення якості послуг харчування та розміщення. За оцінкою журналу «Rolling Stone», це один з кращих музичних фестивалів [101]. У 2010 році був визнаний найкращим європейським фестивалем у категорії «фестивалі середніх розмірів».

Спортивні, культурні та ділові заходи значно сприяють успіху туризму в Ірландії, а також урізноманітнюють подорожі островом. На міжнародному рівні флагманські фестивалі та інші події можуть стати вагомою причиною для відвідування острова тягачами туристів, а спортивні змагання приваблюють до країни спортсменів з різних країн світу та їх вболівальників.

Подієвий туризм залишається важливою частиною ірландської туристичної пропозиції. За даними нової туристичної стратегії «People, Place and Policy: Growing Tourism to 2025», розробленою Fáilte Ireland в 2015 році, події визначаються як одна з чотирьох головних галузей туризму, які будуть відповідальними за створення та підсилення бажання відвідати Ірландію. Було створено низку регулювань для забезпечення ефективної реалізації потенціалу подієвого туризму, серед яких:

- Fáilte Ireland сформує підрозділ, задачею якого буде пошук та планування подій, здатних приносити додатковий прибуток від в'їзного туризму та будуть відповідати загальній туристичній пропозиції;

- фінансування фестивалів та заходів які приносять користь туризму стане стабільним, а не визначатиметься рівнем поточної державної субсидії;

- здійснюватиметься заохочення обміну досвідом між відомими заходами та тими що розвиваються, задля максимізації користі фестивалів та заходів для ірландського туристичного сектору;

- уряд проаналізує питання повторного або щорічного проведення різноманітних подій без втрати їх внеску та привабливості;

- Місцеві органи влади відіграватимуть роль у майбутньому фінансуванні менших, локальних та діаспорних подій [102].

Загалом подієвий туризм приносить різноманітну користь приймаючій країні. Фестивалі та заходи безпосередньо впливають на час перебування туристів в країні та підвищує рівень їх витрат [103, 104]. В свою чергу, збільшений податковий дохід, отриманий від коштів туристів, може бути використаний для розвитку інфраструктури чи здійснення різних комунальних чи туристичних проектів [105]. Створюються нові робочі місця. Збільшується туристична привабливість окремих місць на населених пунктів, що призводить до (необхідності) покращення комунальних систем таких як водопостачання, каналізація, пішохідні зони, освітлення, місця для паркування, громадські вбиральні та утилізація відходів, що приносить користь й місцевим жителям. Також туристична привабливість є вагомим детермінантом поліпшення системи транспортної інфраструктури (покращення та будівництво нових доріг, аеропортів та залізничних станцій, вдосконалення громадського транспорту).

Фестивалі та різноманітні заходи в Ірландії сприяють розвитку малого та середнього туристичного бізнесу завдяки їх освітленню в мас-медіа а також сприяють покращенню ділових стосунків між туристичною та іншими сферами бізнесу [106].

Деламер у своєму дослідженні показав, що вигода від подієвого туризму для приймаючої сторони поділяється на суспільну (для комуни, міста або країни в цілому) та індивідуальну. Нижче наведенні основні категорії потенційної користі:

Суспільна користь:

- покращення іміджу приймаючої громади;

- позитивний культурний вплив на громаду;
- усвідомлення приймаючою громадою своєї унікальності, що є особливо важливим для Ірландії в умовах сучасної глобалізації та уніфікації;
- усвідомлення власного добробуту приймаючою стороною;
- приймаюча нація стає відомішою на міжнародній арені;
- покращення якості життя приймаючої громади;
- створення нових робочих місць.

Індивідуальна користь:

- зустріч з учасниками фестивалів/працівниками;
- фестивалі та події виступають показниками нових ідей та досягнень;
- можливість дізнатися щось нове;
- різноманітність культурних подій;
- підвищення почуття власної гідності та національної гордості через споглядання або участь в фестивалях та інших культурних подіях;
- підвищення індивідуального добробуту;
- можливість розвитку нових вмінь та талантів задля участі в подіях [107].

Велика кількість та різноманіття культурних подій Ірландії, таких як святкування з нагоди Дня Святого Патріка та Троянда Тралі, становить країну у вигідне положення для туристів під час вибору місця майбутнього відпочинку.

Ірландські фестивалі стають не лише справжньою альтернативою всесвітньовідомим історико-культурним пам'яткам, які на «смарагдовому острові» нажаль відсутні, а й приносять реальну користь самим ірландцям.

ВИСНОВКИ

Ірландія – унікальна територія для туризму. Обираючи відпочинок на цій казковій землі відвідувач матиме можливість познайомитися з унікальними природними та історико-культурними туристичними пам'ятками, отримати неповторний гастрономічний досвід, взяти участь у чисельних заходах, які проходять на острові. А головне, познайомиться з головними туристичними принадами острова – неповторною красою природи Ірландії та привітними місцевими жителями.

Спираючись на поставлені завдання дослідження, можливо зробити наступні висновки щодо особливості туристичної діяльності в Ірландії.

Географія та клімат Ірландії є напрочуд сприятливими для розвитку туризму. Здебільшого рівнинний острів має значну кількість невисоких гірських масивів, пагорбів, різноманітних бухт та заток, мисів та скель, на які багате південно-західне узбережжя. Весь острів рясніє внутрішніми водоймами – протікають численні судноплавні та мілкі ріки, по всій території розкидані озера та болота, а північно-західну Ірландію взагалі називають «озерним краєм». Завдяки природним багатствам острова туристам доступні прогулянки пішими трасами та національними парками, які були створені на територіях таких гір, як Макгіллікаддіс Рікс, Коннемара, та Віклов, сходження на гірські вершини, споглядання природної краси гленів, риболовля, каякінг та інші види активного відпочинку.

М'який клімат без різкої зміни температур та екстремальних погодних умов сприяє активному переміщенню туристів островом та відвідування ними різноманітних пам'яток Ірландії. Проте, вона не може запропонувати туристам пляжно-купальний відпочинок з огляду на невелику кількість піщаних пляжів, які є тільки на східному узбережжі, та постійній «весняній» погоді. Ще одним несприятливим чинником можна вважати певну одноманітність ландшафтів.

Конкретний вплив на туристичну сферу кожного окремого туристичного регіону світу має унікальний набір факторів та умов розвитку. Сприятливий клімат є, звісно, не єдиним фактором, який впливає на розвиток туризму в

Ірландії. До інших факторів, які мають безпосередній вплив на туризм, відносимо статичні, у тому числі вищезазначені природо-кліматичні та географічні фактори, а також культурно-історичні. Динамічні фактори розвитку туризму в Ірландії представлені соціально-демографічними, фінансово-економічними, та матеріально-технічним чинниками. Позитивний вплив мають і регулюючі фактори, а саме державна підтримка галузі туризму, туристична освіта. Інтенсивні фактори представлені інноваційно-інвестиційною діяльністю урядових та приватних організацій та розвитком професійно-кваліфікаційної структури. Також варто зазначити, що в 2018 році на підвищення показників туристичної діяльності також вплинули збільшення кількості та напрямків авіарейсів, диверсифікація туристичного ринку, покращення маркетингової та рекламної діяльності. Загалом зазначені чинники стабілізують та покращують становище туристичної галузі в Ірландії, що, в свою, чергу призводить до зростання економічних показників галузі.

Туризм позитивно впливає на економіку Ірландії через збільшення рівня споживчих витрат, що, в свою, чергу створює більше бізнесового простору для ірландських та закордонних підприємств. Сфері туризму необхідно залучення великої кількості спеціалістів, отже туризм створює нові робочі місця та допомагає підтримувати високий рівень зайнятості. Також сфера впливає на рівень податкових надходжень та стабілізує платіжний баланс.

Для Республіки Ірландія туризм став важливою галуззю внутрішньої економіки, яка приносить щорічно майже 4% ВВП. Розуміючи значення туризму для економіки та життя суспільства, держава та приватний сектор роблять капітальні інвестиції у цю сферу, займаються розвитком та розбудовою інфраструктури, шляхів сполучення з островом, туристичного продукту та іміджу острова як напряму для «зеленого» і культурно-історичного туризму.

Серед завдань роботи було проведення дослідження та опис туристичних ресурсів Ірландії, які були поділені на наступні умовні групи: природні туристичні ресурси, історико-культурні, туристські (тобто заклади розміщення та харчування) та визначення альтернативних туристичних ресурсів.

Природні туристичні ресурси представлені водоймами, горами, пагорбами, бухтами, фіордами, глибокими долинами з крутими схилами, які на острові називаються гленами, а також системою національних природних парків Баллікрой, Буррен, Гленвех, Кілларні, Коннемара та Віклов. Задачею парків та туристичних центрів острова є не лише надання туристичних послуг відвідувачам, а й захист природи, унікальної флори та фауни, представники якої проживають на територіях парків.

Масив історико-культурного комплексу туристичних пам'яток є надзвичайно багатим. Ірландію по праву називають «островом замків та фортець». Окремі комплекси пам'яток, серед яких є стародавні кургани (Ньюгрендж, Наут і Даут), замки та фортифікаційні споруди (замки Кул, Беллайлі, Кахрах, форт Грейнен тощо), релігійні споруди (абатство Хор, Глендалох, монастир Клонмакнойс) розташовані по всій території острова, в селах та невеликих містечках чи навіть посеред безлюдних просторів. Великі міста пропонують туристам відвідати не лише замки та храми, а й чисельні музеї, пам'ятки архітектури та паби. Так, у Дубліні можна відвідати Дублінський замок - знаменитий символ міста, Трінті Коледж (перший університетський комплекс Ірландії), собор святого Патріка, прогулятися найстаршим історичним районом – кварталом Темпл-Бар. Музеї та галереї міста пропонують не лише класичні експозиції та виставки, а й незвичайні колекції, представлені в музеях пива «Гіннес» та віскі «Джеймесон», а також у музеї леприконів, ще одного символу острова.

Говорячи про підприємства туристичної інфраструктури, варто зазначити, що кількість зареєстрованих та перевічених державною закладів розміщення є значно меншою, ніж в інших туристичних центрах Європи (Республіка Ірландія налічує менше 3000 закладів розміщення, в той час як у Франції їх більше 18000). Більше половини готелів, а саме 56%, знаходяться на території чотирьох графств – Дублін, Корк, Голвей та Кілкенні. Отже, існує необхідність розбудови готельного комплексу задля задоволення потреб туристичного потоку, який кожен рік збільшується.

Ресторанний комплекс представлений 2406 зареєстрованими закладами, що також є невеликим показником, проте кількість пабів нівелює нестачу ресторанів – налічується 7193 паби. Заклади харчування тільки у західному Дубліні забезпечують 6290 робочих місць та виплачують 40,8 мільйонів євро заробітної плати.

Під час виконання дослідження було здійснено аналіз туристичної галузі Ірландії, за результатами якого можна сказати, що крім значної кількості сильних сторін та можливостей, туристична індустрія Ірландії має певні слабкості та відкрита перед загрозами. Сильними сторонами є зміцніла економіка, природна краса, привітність та дружелюбність народу, багата історико-культурна спадщина та високий рівень інвестицій. Можливостями для росту галузі є покращення та розширення сполучення з островом, розвиток ділового туризму та так званого «сірого» туризму, тобто подорожей для відвідувачів віком 55+, для яких умови на острові є максимально привабливими. Слабкості представлені відсутністю всесвітньо відомої культурної туристичної пам'ятки, відсутністю національного конференц-центру, малою кількістю пакетних турів та надто вологим кліматом. До загроз, які постають перед туристичною сферою діяльності, відносимо велику конкуренції з боку європейських туристичних центрів, негативний імідж прикордонних територій між Республікою Ірландія та північним регіоном острова та брак інновацій у туризмі.

Під час дослідження було виявлено та описано альтернативні туристичні ресурси Ірландії, перспектива використання яких допоможе подолати вищезазначені загрози. Першим з таких ресурсів є геотуризм, одна з складових екотуризму, яка ґрунтується на вивченні геологічних процесів об'єктів. Крім задоволення наукових і естетичних потреб, даний тип туристичної діяльності може слугувати як засіб подолання наслідків конфлікту, зменшення рівня недовіри та напруги між населенням прикордонних територій та створення робочого простору на покинутій сільській місцевості. На сьогоднішній день геотуризм в Ірландії переріс у систему геологічних парків та служить

прикладом, як постраждали та зубожіли в наслідок етнічних конфліктів райони можуть повернутися до життя та почати процвітати.

У дослідженні також робиться наголос на впливі подієвого туризму як альтернативи відвідування історико-культурних пам'яток. Ірландія щороку проводить велику кількість різноманітних заходів та фестивалів, серед яких - святкування з нагоди дня святого Патріка, жіночій конкурс Троянда Тралі, музичні та спортивні події. Так, на день святого Патріка Дублін відвідують понад 500000 туристів. Подієвий туризм також приносить реальну користь населенню Ірландії, зокрема покращує імідж приймаючої громади, створює нові робочі місця, підвищує індивідуальний добробут ірландців.

На жаль, необхідно зазначити, що для українського туриста Ірландія залишається *terra incognita*. Невисока популярність острова серед наших туристів пояснюється недостатньою кількістю знань про острів, відсутністю реклами, необхідністю одержання візи, сусідством з більш популярними серед туристів країнами, такими як Великобританія та Франція, відсутністю прямих та дешевих перельотів (Ryanair відкрив сполучення лише влітку 2019 року) та відсутністю дипломатичних відносин між країнами.

Проте, історичні, культурні та природні багатства Ірландії, гастрономічні тури з можливістю скуштувати їхні відомі напої, та яскраві святкування точно припали б до душі вітчизняним відвідувачам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грєве А. Ирландия: два берега. *GEO*. 2007. № 110. URL: <http://www.geo.ru/node/41515> (дата звернення: 09.05.2019).
2. Мортон Г. Прогулки по священному острову. СПб.: Мидгард, 2009. 384 с.
3. Корнілова Н. В. Сучасний стан розвитку міжнародного туризму на острові Ірландія. *Географія та туризм*. 2011. № 15. С. 78-84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2011_15_13 (дата звернення: 11.05.2019).
4. Islands by Area. UN System-Wide Earthwatch. United Nations Environment Programme : веб-сайт. URL: <http://islands.unep.ch/Tiarea.htm> (дата звернення 12.05.2019).
5. Wilson P. Listing the Irish hills and mountains in *Irish Geography*. Coleraine: University of Ulster, 2001. 89 p.
6. Simms M. J., Coxon, P. The Pre-Quaternary Landscape of Ireland. *Advances in Irish Quaternary Studies. Atlantis Advances in Quaternary Science*. Paris: Atlantis Press, 2017. P. 19–42.
7. Ryan J. *Carrauntoohil and MacGillycuddy's Reeks: A Walking Guide to Ireland's Highest Mountains*. New York: Collins Press, 2007. 142 p.
8. Glen of Aherlow. Glen of Aherlow Fáilte Society : веб-сайт. URL: <http://www.aherlow.com/walking/> (дата звернення: 19.05.2019).
9. 500 m Irish Mountains : веб-сайт. URL: <http://www.mountainviews.com/index.html> (дата звернення: 23.05.2019).
10. Lough Neagh & Lough Beg. *Ramsar Sites Information Service* : веб-сайт. URL: <https://rsis.ramsar.org/ris/74> (дата звернення: 20.05.2019).
11. Malin Head. Weather Observing Stations. Met Éireann : веб-сайт. URL: <https://www.met.ie/weather-forecast/malin-head-weather-station-donegal> (дата звернення: 22.05.2019).

12. Walsh D., Sean P. Oileain: A Guide to the Irish Islands. Bangor: Pesda Press, 2014. 292 p.
13. Robinson T. Connemara, Part 1: Introduction and Gazetteer. Folding Landscapes, Roundstone, Ireland. Dublin: Easons and Son Ltd, 2005. P. 53–54.
14. McClafferty E. Rockall fishing row an SNP 'political stunt' : веб-сайт URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-48616917> (дата звернення: 06.08.2019).
15. Joyce P.W. Description of County Donegal. *Atlas and Cyclopedia of Ireland* : веб-сайт. URL: <http://www.libraryireland.com/Atlas/Donegal.php> (дата звернення: 24.05.2019).
16. Peel M. C., Finlayson B. L., McMahon T. A. (2007). Updated world map of the Köppen–Geiger climate classification. *Hydrol. Earth Syst. Sci.* 2007. Vol. 11, № 5. P. 1633–1644.
17. McCarthy G. D., Gleeson E., Walsh S. The influence of the Ocean on the Climate of Ireland. *Weather*. 2015. Vol. 70, № 8. P. 242–245.
18. Devoy, R. J. Coastal vulnerability and the implications of sea-level rise for Ireland. *Journal of Coastal Research*. 2008. Vol. 24, № 2. P. 327-331.
19. Climate Ireland. Climate. Met Éireann: веб-сайт. URL: <https://www.met.ie/climate/climate-of-ireland> (дата звернення: 07.06.2019)
20. World Tourism Organization. Tourism and poverty alleviation : веб-сайт. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284405497> (дата звернення: 30.05.2019).
21. Cook R. A., Yale L. J., Marqua J. J. Tourism – The Business of Travel. New Jersey: Pearsons Publication, 2007. 489 p.
22. Growth Of Tourism : веб-сайт. URL: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zqk7hyc/revision/1> (дата звернення: 01.06.2019).

23. Жукова М.А. Индустрия туризма: менеджмент организаций. Москва: Финансы и статистика, 2006. 200 с.
24. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
25. Цьохла С.Ю. Систематизація факторів розвитку туристичної індустрії. *Вчені записки ТНУ. Серія: Економіка та управління.* 2009. № 2. С. 373-380.
26. Смолій В.А., Федорченко В.К., Цибух В.І. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / передмова В.М. Литвина. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2006. 372 с.
27. Момонт Т.В. Основні фактори розвитку ринку туристичних послуг. *Економіка. Управління. Інновації.* 2012. № 1. С. 19-24.
28. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
29. Комліченко О.О. Фактори розвитку туристичної галузі : монографія. Херсон: НВХДУ, 2014. 77 с.
30. Five Main Factors Influencing the Growth of Tourism : веб-сайт. URL: <http://articles-junction.blogspot.com/2013/07/five-main-factors-influencing-growth-of.html> (дата звернення: 03.06.2019).
31. Mid-year review of overseas tourism 2018: strong first-half performance with +6.7% growth. Tourism Ireland : веб-сайт. URL: <https://www.tourismireland.com/Press-Releases/2018/August/Mid-year-review-of-overseas-tourism-2018-strong-f> (дата звернення: 04.09.2019).
32. Brexit continues to be dominant concern for Irish tourism. The Irish Times : веб-сайт. URL: <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/brexit-continues-to-be-dominant-concern-for-irish-tourism-1.3596127> (дата звернення: 04.06.2019).

33. Webster C., Ivanov S. Transforming Competitiveness into Economic Benefits: Does Tourism Stimulate Economic Growth in more Competitive Destinations? *Tourism Management*. 2014. №40. P. 137-140.
34. Tugcu C.T. Tourism and Economic Growth Nexus Revisited: A Panel Causality Analysis for the Case of the Mediterranean Region. *Tourism Management*. 2014. № 42. P. 207-212.
35. Fáilte Ireland. A Year in Review : веб-сайт. URL: <http://www.failteireland.ie/News-Features/News-Library/2013-A-Year-inReview.aspx> (дата звернення: 06.06.2019).
36. Department of Transport, Tourism and Sport. Latest Figures Show Tourism's Role in Economic Recovery : веб-сайт. URL: <http://www.dttas.ie/pressreleases/2014/latest-figures-show-tourism%E2%80%99s-role-economic-recoveryvaradkar> (дата звернення: 09.06.2019).
37. Lejárraga I., Walkenhorst P. On Linkages and Leakages: Measuring the Secondary Effects of Tourism. *Applied Economic Letters*. 2010. № 17. P. 417-421.
38. Griffin K., Carty J. Economic, Environmental and Social Performance of the Irish Tourism Sector: Towards Sustainability. *Towards sustainability in the delivery of the National Development Plan 2007–2013*. Comhar, 2006. P.1-3.
39. Sweeney P. The Celtic Tiger: Ireland's Continuing Economic Miracle 2nd Edition. Dublin: Oak Tree Press, 2000. 270 p.
40. Davidson R. Business Travel: Conferences, Incentive Travel, Exhibitions, Corporate Hospitality, and Corporate Travel. Boston: Addison-Wesley Longman Ltd, 2003. 290 p.
41. Pinaeva M. Impact of tourism on the Irish Economy : веб-сайт. URL: https://esource.dbs.ie/bitstream/handle/10788/3091/ba_pinaeva_m_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (дата звернення: 18.07.2019).
42. Regions of Connemara : веб-сайт URL: <https://www.connemaraireland.com/> (дата звернення: 02.08.2019).

43. O'Connor P. Road to Independence: Howth, Sutton and Badoyle Play Their Part. Dublin: Howth Free Press, 2016. 310 p.
44. The Cliffs of Moher : веб-сайт. URL: <https://www.ireland.com/amazing-places/cliffs-of-moher/> (дата звернення: 03.08.2019).
45. History and heritage. Killarney national park : веб-сайт. URL: <https://www.killarneynationalpark.ie/explore/history-heritage/> (дата звернення: 06.08.2019).
46. Brú na Bóinne. World heritage Ireland : веб-сайт. URL: <http://www.worldheritageireland.ie/bru-na-boinne/> (дата звернення: 08.08.2019).
47. O'Kelly M.J. Newgrange: Archaeology, Art and Legend. London: Antiquity Publications Ltd, 1982. 240 p.
48. Stout G. Newgrange and the Bend of the Boyne. Cork: Cork University Press, 2002. 76 p.
49. Williams M.A. Landscapes, Rocks and Fossils: The Geological Heritage of County Sligo: An Action of the County Sligo Heritage Plan. Sligo: Sligo Regional Technical College, 2008. 98 p.
50. Мюллер Б. Ирландия. Москва: Аякс-Пресс, 2008. 96 с.
51. Wild Nephin Ballycroo National Park : веб-сайт. URL: <https://www.wildnephinnationalpark.ie/> (дата звернення: 11.08.2019).
52. Clements P. Burren Country: Travels Through an Irish Limestone Landscape. Glasgow : The Collins Press, 2011. 256 с.
53. Pigram J., Jenkins J. Outdoor Recreation Management. New York: Routledge, 2005. 262 p.
54. Connemara National Park. Wildlife : веб-сайт. URL: <https://www.connemaranationalpark.ie/wildlife-2/> (дата звернення: 17.08.2019).
55. Casey S. Wicklow Mountains National Park: An Insight . *Sherkin Comment*. 2002. № 31. P.2-25.

56. Murphy S. A Short History of Dublin's Temple Bar. Centre for Irish Genealogical and Historical Studies : веб-сайт. URL: <http://homepage.eircom.net/~seanjmurphy/dublin/templebar.htm>. (дата звернення: 24.08.2019).
57. McCarthy D., Benton D. Dublin Castle: at the heart of Irish history. Dublin: Stationery Office, 2004. 140 p.
58. Brewer S. The Unofficial Guide to Ireland. Hoboken: John Wiley & Sons, 2008. 448 p.
59. Bourke M. The story of Irish museums, 1790-2000: culture, identity and education. Cork: Cork University Press, 2011. 594 p.
60. Гриффитс М. Guinness есть Guinness. Красочная история черно-белого бренда. Москва: Олимп-Бизнес, 2008. 240 с.
61. GLIN CASTLE. Discoveringireland : веб-сайт. URL: <https://www.discoveringireland.com/vacations/glin-castle/>. (дата звернення: 02.09.2019).
62. O'Callaghan A. The Churches of Cork City. Dublin: The History Press Ireland, 2016. 314 p.
63. Samuel M., Hamlyn K. Blarney Castle: Its History, Development and Purpose. Cork: Cork University Press, 2007. 164 p.
64. King H. A Clonmacnoise Studies Vol.2. Dept of the Environment, Heritage & Local Government & Wordwell. Dublin: Duchas The Heritage Service , 2003. 148 p.
65. Russborough House. Russborough : веб-сайт. URL: <https://www.russborough.ie/> (дата звернення: 09.09.2019).
66. Lennon C. Sixteenth Century Ireland: The Incomplete Conquest. Dublin: Gill Books, 2005. 416 p.
67. McKay P. A Dictionary of Ulster Place-Names. Belfast: Cló Ollscoil na Banríona, 2007. 129 p.

68. Hore Abbey. Megalithic Ireland : веб-сайт. URL: <http://www.megalithicireland.com/Hore%20Abbey>. (дата звернення: 16.09.2019).
69. Dillon P. The Mountains of Ireland. A Guide to Walking the Summits.. Kendal: Cicerone, 1993. 222 p.
70. Over-Capacity in the Irish Hotel Industry and Required Elements of a Recovery Programme : Final Report. Dublin: Peter Bacon & Associates, 2015. 75 p.
71. 2018 PRELIMINARY. Hotel Performance : веб-сайт. URL: http://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/3_Research_Insights/Research_reports_infographics/Preliminary-Hotel-Performance-2018.pdf?ext=.pdf (дата звернення: 20.09.2019).
72. Accommodation Capacity 2019 : веб-ресурс. URL: http://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/3_Research_Insights/3_General_SurveysReports/Accommodation-Capacity-2019.pdf?ext=.pdf (дата звернення: 20.09.2019).
73. Analysis of Visitor Accommodation in Cork, Galway and Kilkenny 2018-22 : веб-ресурс. URL: http://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/3_Research_Insights/1_Sectoral_SurveysReports/Cork-Galway-Kilkenny-Accommodation-Study.pdf?ext=.pdf (дата звернення: 21.09.2019).
74. Heneghan C. New report reveals the number of pubs in every constituency in Ireland : веб-ресурс. URL: <https://www.joe.ie/life-style/pubs-ireland-589592> (дата звернення: 22.09.2019).
75. Майсак О. С. SWOT-анализ: объект, факторы, стратегии. Проблема поиска связей между факторами. *Прикаспийский журнал: управление и высокие технологии*. 2013. № 21. С. 151-157.
76. Dess G. Strategic Management: Text and Cases. New York: McGraw-Hill Education, 2018. 800 p.

77. SWOT Analysis: Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats : веб-ресурс. URL: <https://ctb.ku.edu/en/table-of-contents/assessment/assessing-community-needs-and-resources/swot-analysis/main> (дата звернення: 24.09.2019).
78. PESTLE analysis : веб-сайт. URL: <https://www.cipd.co.uk/knowledge/strategy/organisational-development/pestle-analysis-factsheet> (дата звернення: 24.09.2019).
79. Marketing the Ireland Experience. Tourism Ireland : веб-ресурс URL: <https://ru.scribd.com/document/47425604/4-2-SWOT-tourism-ireland-9th-ed> (дата звернення: 26.09.2019).
80. O'Hagan W. The economy of Ireland: Policy and performance of small European countries. New York: St. Martin's Press. 1995. 340 p.
81. Шаповал В. М. Державний лад країн світу : довідник. Київ: Український центр правничих студій, 1999. 318 с.
82. Economics. The Irish Economy : веб-сайт. URL: <http://www.irisheconomy.ie/index.php/category/economics/> (дата звернення: 29.09.2019).
83. Culture of Ireland. Countries and their culture : веб-сайт. URL: <https://www.everyculture.com/Ge-It/Ireland.html> (дата звернення: 02.10.2019).
84. History. Irish Railway Record Society : веб-сайт. URL: <http://www.irrs.ie/CommonFiles/History.htm> (дата звернення: 05.10.2019).
85. State of environment report. Environmental protection agency : веб-сайт. URL: <http://www.epa.ie/irelandsenvironment/stateoftheenvironmentreport/> (дата звернення: 04.10.2019).
86. Ireland: Employment & Labour law 2019. URL: <https://iclg.com/practice-areas/employment-and-labour-laws-and-regulations/ireland>. (дата звернення: 07.10.2019).
87. Gray M. Other nature: Geodiversity and geosystem services. *Environmental Conservation*. 2011. №38 (3). P. 271-274.

88. Hose T. A. Selling the story of Britain's stone. *Environmental Interpretation*. 1995. № 10 (2). P. 16-17.
89. Słomka T., Kicińska Ś.A. Geoturystyka. Podstawowe pojęcia. *GeoTurystyka*. 2004. № 1. S. 5-7.
90. Dowling R. K., Newsome D. Geotourism: Sustainability, impacts and management. Oxford: Elsevier, 2006. 260 p.
91. O'Connor P.J., Mitchell I. Cross-border co-operation in geosciences. *The Irish Scientist Yearbook*. 1997. № 5, P. 126.
92. McKeever P.J., Kearns-Mills N., Gallagher E. Landscapes from Stone: a guide to the scenic landscapes and rocks of Ireland (north). *Geological Survey of Ireland*. 1998. 60 p.
93. McKeever, P.J. & Smyth, J., A Story Through Time, Geological Survey of Northern Ireland. *Geological Survey of Ireland*. 1999.
94. Geological Survey of Ireland : веб-сайт. URL: <https://www.gsi.ie/en-ie/Pages/default.aspx> (дата звернення: 09.10.2019).
95. Marble Arch Caves European Geopark : веб-сайт. URL: <https://www.marblearchcavesgeopark.com/> (дата звернення: 09.10.2019).
96. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму : навчальний посібник. Київ: Знання, 2011. 334 с.
97. O'Sullivan D. Festival Tourism: A Contributor to Sustainable Local Economic Development. *Journal of sustainable tourism*. 2002. Vol.10. №.4. P. 325-342.
98. Dublin hosts St Patrick's Day party! Independent : веб-ресурс. URL: <https://www.independent.ie/irish-news/dublin-hosts-st-patricks-day-party-26833252.html> (дата звернення: 11.10.2019).
99. Cronin M., Adair D. The Wearing of the Green: A History of St Patrick's Day. London: Routledge, 2001. 328 p.

100. Rose of Tralee. Entry Info : веб-сайт. URL:
https://web.archive.org/web/20110823105625/http://www.southerncaliforniaroseoftralee.com/html/entry_info.html (дата звернення: 12.10.2019).
101. History of the Festival : веб-сайт. URL:
<https://web.archive.org/web/20060215201058/http://www.galwayoysterfest.com/history.asp> (дата звернення: 12.10.2019).
102. People, Place and Policy: Growing Tourism to 2025. Fáilte Ireland. URL:
<https://www.gov.ie/en/publication/7e58d7-people-place-and-policy-growing-tourism-to-2025/> (дата звернення:13.10.2019).
103. Getz D. Event Tourism: Definition, Evolution, and Research. *Tourism Management*. 2008. № 29. P. 403-428.
104. Chalip L., Leyns A. (2002). Local Business Leveraging of a Sport Event: Managing an Event for Economic Benefit. *Journal of Sport Management*. 2002. № 16. P.132-158.
105. Gursoy D., Kim K., Uysal M. Perceived Impacts of Festivals and Special Events by Organisers: An Extension and Validation. *Tourism Management*. 2004. № 25(2). P.171-181.
106. Kim S., Petrick J. F. Residents' Perceptions on Impacts of the FIFA2002 World Cup : the Case of Seoul as a Host City. *Tourism Management*. 2005. № 26. P. 29-35.
107. Delamere T. Development of Scale to Measure Resident Attitudes Toward the Social Impacts of Community Festivals, Part 2: Verification of the Scale. *Event Management*. 2001. № 7. P. 25-38.